

GROENE PARELS

DE MOOISTE VERGROENINGSPROJECTEN VAN DE AOC'S EN DE VBG

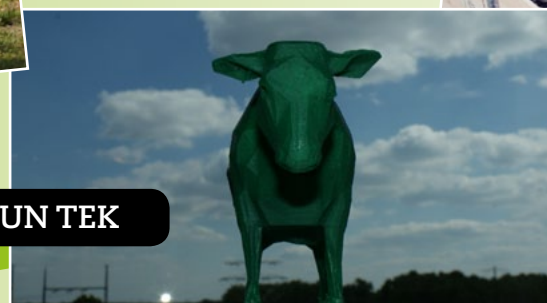
URBAN GREEN DEVELOPMENT

GROENE GEZONDE KANTINE

GREUN TEK

EDUCATIEVE WINDMOLENS

BIJEN ZITTEN IN ONS DNA

HET OVERZICHT MET INTERACTIEVE
LINKS NAAR DE PROJECTEN WAAR WE
HET MEEST TROTS OP ZIJN START HIER!

Namens alle AOC's, de VBG en de leden van
het netwerk Voorop in de Vergroening

Guido Ronnes en Wilma Bredewold
Projectleiding Voorop in de Vergroening

In opdracht van het bestuur
van de AOC Raad.

Juni 2015

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	4	AOC De Groene Welle	12	Lentiz Onderwijsgroep	19	Terra	27
CITAVERDE College	6	Groenhorst	14	Nordwin College	21	VBG	29
Clusius College	8	Helicon Opleidingen	16	AOC Oost	23	Wellantcollege	31
Edudelta Onderwijsgroep	10	Landstede	18	Prinsentuin College	25		

BIJEN ZITTEN IN ONS DNA

6

8

AQUAPONICS

GROENE WANDEN IN DE KLAS

32

DE FIETSTAXI

10

DUURSAAM

23

VOOROP IN DE VERGROENING MAAKT WERK VAN DE GROENE ECONOMIE

Op de Dag van de Duurzaamheid in 2009 werd er een Manifest getekend. Het was de dag van de conferentie Groene Urgentie, georganiseerd door de AOC Raad, het groene bedrijfsleven (Aequor) en het Ministerie van LNV.

Deze drie partijen spraken af om actief bij te dragen aan een duurzame samenleving. Hierbij richtten zij zich op een dubbele opdracht: jongeren op laten groeien als bewuste groene burger én jongeren opleiden voor een beroep in de groene economie. Een economie die een enorme innovatieve ontwikkeling doormaakt en waarin de functie van groen een steeds grotere waarde krijgt. Een economie die expliciet een beroep doet op de samenwerking tussen groen onderwijs en het brede groene bedrijfsleven om antwoord te kunnen geven op de maatschappelijke vragen van de wereld van nu en in de toekomst!

Het groene onderwijs, de bedrijven en maatschappelijke instellingen sloegen de handen ineen voor een groene economie. Zij vertaalden dit eind 2011 in het project 'Voorop in de Vergroening' en maakten zich sterk om hun gezamenlijke ambitie concreet te vertalen naar het onderwijs, hun bedrijfsvoering én hun externe profilering.

AOC's/VBG scholen

- Profileren zich zichtbaar groen;
- Vertalen vergroening naar de opleidingen in het vmbo en mbo;
- Handelen in hun bedrijfsvoering zichtbaar vanuit de vergroeningsgedachte.

Voorop in de Vergroening werd de afgelopen 3 jaar meer dan een project; het werd een beweging vanuit het groene onderwijs met als slogan:

DE GROENE WERELD BEGINT BIJ ONS!

SAMEN MAKEN DE SCHOLEN WERK VAN DE GROENE ECONOMIE!

De AOC's zijn het hele jaar bezig met vergroening en laten dit landelijk zien op onder meer De Dag van de Duurzaamheid en de Eco-Schools dag. Er zijn al veel prachtige resultaten. De scholen delen hun kennis via de website, social media en een jaarlijkse conferentie. En we inspireren elkaar met de Prijsvraag Voorop in de Vergroening. Die toont ons elk jaar weer wat er in het land allemaal gebeurt.

Kijk hier voor de animatie 'de parels van Voorop in de Vergroening'. U krijgt een blik in de groene keukens van de scholen. In dit digitale magazine presenteert elk AOC en de VBG zich met hun mooiste groene parels. Laat u verwonderen!

MET ELKAAR ZIJN WE TROTS OP WAT AL BEREIKT IS EN BLIJVEN WE SAMEN WERKEN AAN DE GROENE ECONOMIE!

BEKIJK HIER DE ANIMATIE
DE PARELS VAN VOOROP IN
DE VERGROENING

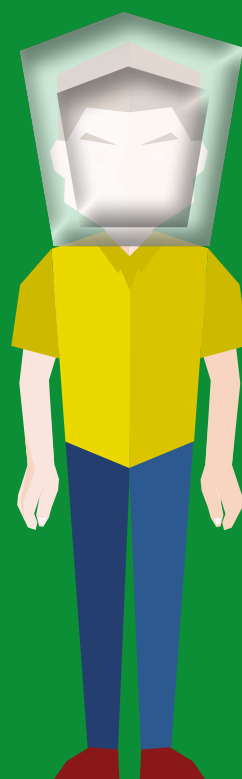

CITAVERDE VOOR HET LEVEN

CITAVERDE College is een onderwijsinstelling voor VMBO, MBO en Bedrijfsopleidingen en bestaat uit zes onderwijslocaties verspreid over heel Limburg. Leerlingen en studenten met interesse in de groene sector vinden bij ons een passende opleiding.

Wij laten studenten hun talent ontdekken en ontwikkelen, zodat zij van hun passie een betaald beroep kunnen maken. Daarbij werken wij veel samen met regionale partners in onderwijs, overheid, maatschappelijke organisaties en de beroepspraktijk. Alles wat wij doen in ons groene onderwijs leidt tot een beter, mooier en leuker leven.

BEKIJK HIER HET FILMPJE
BIJEN ZITTEN IN HET DNA
VAN CITAVERDE STUDENTEN

BIJEN ZITTEN IN ONS DNA

CITAVERDE College is een project gestart dat gaat over het belang van de honingbij en de integratie in het stedelijk domein. Hierbij ondernemen wij activiteiten om mensen in de omgeving van de scholen meer bewust te maken van de noodzaak van een goede bijenstand. Bijen leveren een belangrijke bijdrage aan een gezonde leefomgeving, meer biodiversiteit en gezond voedsel. Op school krijgen de leerlingen en studenten les over bijen. Zo leren ze onder andere hoe je honing moet oogsten en hoe een bijenvolk verplaatst dient te worden. In de technieklessen maken studenten zelf bijenkasten en plaatsen deze in schooltuinen en in woonwijken. De honing wordt door leerlingen geoogst en volledig klaar gemaakt voor de verkoop.

GREUN TEK

'Techniek is overal', zo ook in de wereld van het 'groene' VMBO. Daarom besteedt CITAVERDE College gericht aandacht aan het optimaliseren van Technologie in het VMBO. Nieuw lesmateriaal is ontwikkeld en opgenomen in het curriculum. Nieuwe technieken zoals werken met BiobaseMaterials, 3D-printing, Domotica en Flow Chemistry zijn toegevoegd aan het huidige lesprogramma. Het doel is om techniekonderwijs te verbeteren en zo ook in te spelen op de vraag naar specifieke kennis op de arbeidsmarkt. Daarnaast wil CITAVERDE College het VMBO en MBO techniekonderwijs beter op elkaar laten aansluiten. Zodat leerlingen beter kunnen doorstromen naar een vervolgopleiding.

PROJECTEN WAAR WE TROTS OP ZIJN:

- [Eco-Schools](#)
- [Aanleg CITAVERDE bos](#)
Leerlingen hebben meegeholpen aan het planten van 2.500 nieuwe bomen in Brunssum.
- [Dag van de duurzaamheid](#)
- [Bomenhoroscoop](#)
- [Groene kalf](#)
CITAVERDE College houdt jaarlijks haar eigen filmfestival met zelfgemaakte korte films van leerlingen.
- [Wijk van Morgen](#)
- [Duurzaamheid in het curriculum VMBO en MBO](#)
- E-waste actie MBO i.s.m. Weelec
Elektronisch afval verzamelen voor recycling.
- Wedstrijd mini-ondernemers:
Verzin het groenste idee voor onze school,
Inzending wedstrijd Voorop in de Vergroening 2015.

BEKIJK HIER
FILMFESTIVAL
GROENE KALF

CITAVERDE COLLEGE
Postbus 569, 6040 AN Roermond
T 0475-389160
E info@citaverde.nl

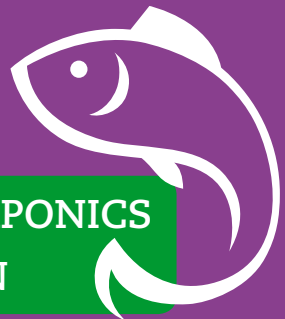
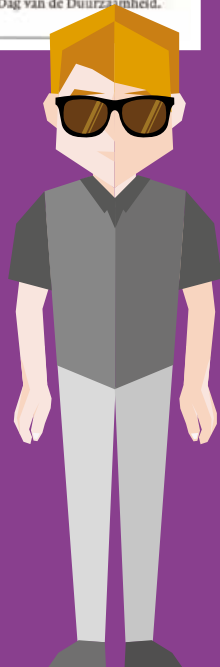
www.citaverde.nl

GROEN LICHT VOOR SUCCES

De missie van het Clusius College luidt: 'Groen licht voor succes in een dynamische wereld.' Het woord 'groen' is daarin vanzelfsprekend geen toeval. Ons onderwijs onderscheidt zich namelijk door aandacht voor natuur, duurzaamheid, voeding en leefomgeving. In reguliere lessen en in projecten komen deze zaken bij alle vestigingen en opleidingen dan ook prominent naar voren.

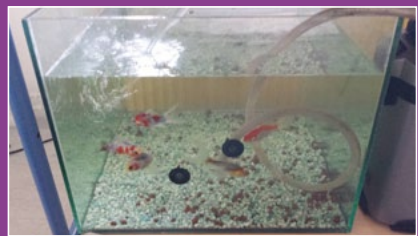

LEES HIER MEER OVER
DE GEZONDE SCHOOLKANTINE
SCHAAL 2015 VOOR CLUSIUS
COLLEGE AMSTERDAM &
SCHAGEN!

CLUSIUS HEEFT AQUAPONICS BIJ ALLE VESTIGINGEN

Clusius College heeft bij alle vestigingen een Aquaponic-installatie laten plaatsen. Met het aquaponicsysteem, dat helemaal past in het duurzaamheidsdenken, kunnen allerlei gewassen groeien op een hydrosysteem met korrels. Het water dat gebruikt wordt, circuleert permanent met behulp van een pomp vanuit een aquarium met vissen. In optimale situatie is het een gesloten circuit met opbrengst van zowel planten (bloemen, groenten, kruiden) als vissen en kreeften. Buiten lesstof voor Plant en Dier, leveren de aquaponics ook interessante onderwerpen op voor biologie en Nask.

www.clusius.nl

- Groentehuisjes op camping Geversduin
- Van straatspeelplaats tot natuurtuin fun4kids

- Geodetische Koepelkas
- Justin Bouwer,
de eerste schoolecoloog in Nederland

DUURZAAM IN HET LEVEN STAAN

Bij het Edudelta College Middelharnis onderzoeken we de mogelijkheden en verwezenlijken we plannen om onze leerlingen bewust te maken van de noodzaak van duurzaamheid. Onderwijs kent meerdere redenen om duurzaam in het werk en in het leven te staan.

1. We voelen ons medeverantwoordelijk jongeren kennis bij te brengen en zichtbaar betrokken te laten zijn bij het thema duurzaamheid, nu en in de toekomst.
2. Zorg voor de natuur en ga daar zuinig mee om. Heb aandacht voor de mens en zorg goed voor elkaar.
3. De zorg voor frisse scholen waar gezondheid een belangrijke rol speelt, door te werken met duurzame materialen en te kijken waar gerecycled kan worden.

Wij vinden het belangrijk om het thema duurzaamheid onder de aandacht te krijgen en te houden.

AFVALSCHEIDING:
DE ZONNEBLOEM
AFVAL BASKET

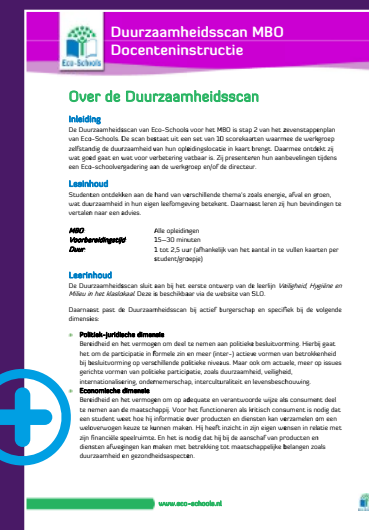
DE FIETSTAXI

AAN DE SLAG MET ECO-SCANS

In het traject van ECO-Schools is Edudelta College Middelharnis goed op weg. Leerlingen zijn met ECO-scans aan de slag geweest. Het resultaat:

- Waterbesparende kraantjes geplaatst.
- Afvalscheiding is ter hand genomen; verschillende bakken en batterijbakken.
- Hygiëne maatregelen voor locatie Langeweg.
- Bespreking in leerlingenraad.
- Aandacht in docenten-vergaderingen.
- Nieuwe projecten voor de bovenbouw-ondernemersklas; de fietstaxi (sponsoring).
- Zonnepanelen op de dag voor duurzaamheid (sponsoring).

Inmiddels is de bronzen vlag van ECO-schools gehaald.

EDUCATIEVE WINDMOLENS

Samen met obs De Molenvliet is er gewerkt aan de ontwikkeling van een windmolen. Het gaat om een kleine windmolen, die 12 volt gelijkspanning opwekt om waterpompen te kunnen laten werken. De windmolen kan vrij geplaatst worden zonder dat hiervoor een bouwvergunning vereist is.

Een dergelijke windmolen is bruikbaar voor vele andere educatieve projecten. In samenwerking met Deltawind is besloten om zowel het ontwerp, specifieke onderdelen, een compleet bouw pakket als een volledig werkende windmolen te vermarkten. Waarbij ook het vermarkten een educatief project is.

INSTALAWARD 2012 -
EDUDELTACOLLEGE,
MIDDELHARNIS

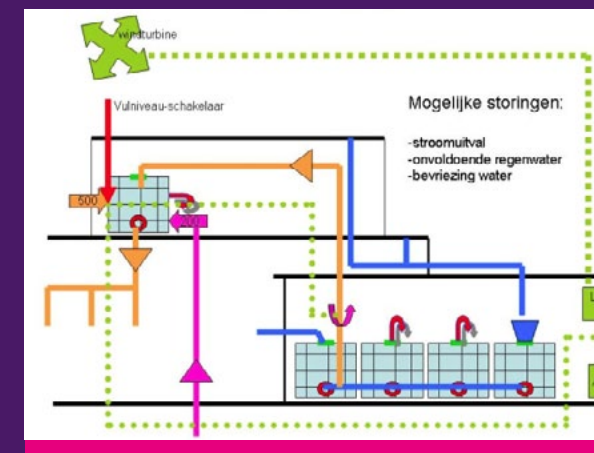
PROJECTEN WAAR WE TROTS OP ZIJN:

- Toiletten die doorspoelen met regenwater

- Oog voor duurzaamheid op school

We gebruiken gerecycled toiletpapier, we werken aan de gezondheid van onze leerlingen, besparen op papier door slimme ICT-oplossingen, we hebben gescheiden watersystemen en gebruiken hemelwater, onze scholen zijn technisch aangepast om energie te besparen... en nog veel meer...

EdudeltaOnderwijsgroep:
Adrie Krielaart, Ebbo de Jong
e.dejong@edudelta.nl

www.edudelta.nl

KLIMAAT ACTIEVE STAD

De Groene Welle is actief in het regioprogramma de Klimaat Actieve Stad. We ontwikkelen hiervoor een daktuin en leggen deze ook aan. Daarnaast werken we aan buurttuinen en voeren we projecten binnen de stadslandbouw uit. Ook het project De Groene Karavaan (zie hiernaast) is een goed voorbeeld.

Samen zetten we het unieke aspect van het groene onderwijs in the spotlights.

DE GROENE KARAVAN

Een zes meter lange aanhangwagen is ingericht als mobiel leslokaal. Leerlingen en studenten van De Groene Welle geven groene lessen aan basisschoolleerlingen en leerlingen van niet-groene vo-scholen. Er zijn een 7 tal thema's ontwikkeld voor basisscholen. Een aantal thema's zijn: De Groentetuin, Voeding en Gezondheid, Glastuinbouw, De Tuin.

Voor het niet-groene VO is een programma ontwikkeld voor de Glastuinbouw.

Het project is een groot succes, afgelopen jaar zijn er meer dan 20 scholen bezocht.

[Lees hier meer over De Groene Karavaan](#)

AQUAPONICS

Water wordt een schaars product. Het is dus zaak dit zo efficiënt en duurzaam mogelijk te gebruiken. Aquaponics is daar een mooi voorbeeld van. In een Aquaponics systeem worden waterdieren opgekweekt in combinatie met de teelt van groenten, fruit en kruiden.

De Groene Welle heeft een lesprogramma ontwikkeld op dit terrein. Het laat leerlingen kennismaken met aquaponics en laat tevens zien dat gezond eten erg belangrijk is.

MEER WETEN?

Kijk op www.duurzameschoolkantine.nl

AOC De Groene Welle
Hans Coobs,
coobs@groenewelle.nl
Lianne Zandman,
zandman@groenewelle.nl

www.groenewelle.nl

BEKIJK HIER:
GREEN MAGAZINE

PROJECTEN WAAR WE TROTS OP ZIJN:

- Sportvisacademie
Een nieuwe opleiding die zelfs op landelijke tv aandacht krijgt.
Bekijk hier de uitzending
- Green Magazine
Een digitaal magazine van De Groene Welle waarmee we aandacht vragen voor het vakmanschap binnen het vo en mbo.
Diverse filmpjes van Green Magazine kan je hier bekijken!
- Appeltjes van Oranje
Een Hardenbergs project dat Koninklijke aandacht kreeg.

APPELTJES VAN ORANJE
SAMEN SLIMMER
BEKIJK HET HIER

LEERLINGEN STIMULEREN

Groenhorst wil aantrekkelijk en inspirerend onderwijs verzorgen waarin de leerlingen en cursisten centraal staan. Beroepsgericht onderwijs laat zien waarom leerlingen iets moeten leren. Het leren krijgt daardoor betekenis. Het bedrijfsleven is dan ook sterk betrokken in ons onderwijsleerproces. Met een aantrekkelijk, betekenisvolle projecten stimuleren wij onze leerlingen om zichzelf te ontwikkelen.

ALMERE
VMBO
WINNAAR
VIDV 2015

LEES HIER MEER OVER: DE DUURZAME GEZONDE VERBINDING – KWEKEN, KOKEN EN ETEN IN ALMERE POORT’!

DUURZAME, GEZONDE VERBINDING

Met het centrale thema ‘Voedsel’ wil Groenhorst Almere haar leerlingen en bewoners en organisaties in Almere Poort bewust maken van: de herkomst van voedsel, het duurzaam omgaan met voedsel en het maken van gezonde keuzes. Bovendien is ‘Voedsel’ een thema dat mensen met elkaar kan verbinden. Drie activiteiten in dit kader die al zijn gestart of waarvoor plannen zijn om er op korte termijn mee te starten:

1. Schooltuin in het Homeruspark waarin onze leerlingen samen met basisschoolleerlingen van de Sterrenschool groenten en kruiden kweken.
2. Campagne ‘Weggooiën is zonde’: leerlingen van het Groene Lyceum maken buurtbewoners bewust van voedselverspilling en proberen deze terug te dringen. Ze maken een klikjeskookboek en hebben de Facebookgroep ‘Almere Poort deelt, Almere Poort geeft’ opgericht, waarop mensen eten dat ze over hebben kunnen aanbieden om er iemand anders blij mee te maken.
3. Kookcafé: In het kookcafé gaan vmbo-leerlingen van Groenhorst Almere en basisschoolleerlingen van de Sterrenschool gezamenlijk koken met de producten uit de schooltuin (zie ook 1). Ouders/verzorgers en buurtbewoners worden uitgenodigd om te komen eten.

ECOLOGISCHE ONTDEKTUIN

De ecologische ontdektuin wordt gerealiseerd bij basisschool De Hoeksteen in Nijkerk. De school krijgt er een stuk tuin bij en wil dit op een leuke en leerzame manier inrichten, zodat de schoolkinderen kennis kunnen maken met 'groen' in hun omgeving.

De basisschool betrok de hoveniersopleiding van Groenhorst Nijkerk bij de plannen. Een groepje enthousiaste studenten ging ermee aan de slag. Ze luisterden naar de plannen van de basisschool en vertaalden die in een speels, ecologisch ontwerp met onder meer een amfitheater, multifunctionele waterpomp, levendige houtwal en houten kunstobjecten. In samenwerking met bedrijven uit de omgeving en ouders werden alle benodigde materialen voor de ontdektuin bij elkaar verzameld.

Groenhorst
Judith van den Hul
J.van.den.hul@groenhorst.nl

www.groenhorst.nl

BEKIJK HET FLIMPJE OVER
BTEC AGRICULTURE

PROJECTEN WAAR WE TROTS OP ZIJN:

- (Agrarische) BTEC-trainingen voor buitenlandse studenten

- Plastico Fantastico
Een project om leerlingen bewust te maken van wat rondzwervend afval betekent voor het milieu en hun eigen leefomgeving.

LEES HIER MEER OVER:
PLASTICO FANTASTICO

- Zwerfhondenproject Roemenië op Roemeense journaal
Afgelopen week besteedde het Roemeense journaal aandacht aan ons zwerfhondenproject in het asiel van Campulung. Te zien zijn enkele van onze docenten (Jopie van Doleweerd, Onno Drent) en diverse leerlingen aan het werk tijdens de sterilisaties van honden en katten.

[Bekijk het hier](#)

- Bijenstal in Groen leefpark bij Groenhorst Ede

HELICON OPLEIDINGEN

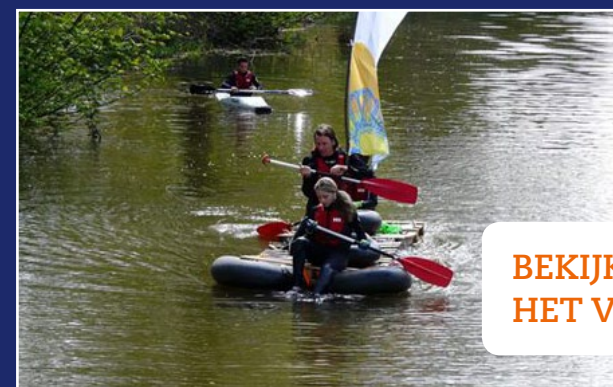
Vanuit veertien vmbo- en mbo-scholen in Noord-Brabant en Gelderland biedt Helicon groen onderwijs aan. Eigentijdse groene opleidingen op het gebied van Dier, Groene Ruimte, Milieu & Onderzoek, Voeding & Gezondheid, Agro, Bloem & Design, Groen Ondernemen en Techniek. Met goede aansluiting op het bedrijfsleven in de regio. En met duurzaamheid, ondernemerschap en innovatie hoog in het vaandel.

GREEN EXPERIENCE
BEKIJK HIER DE VIDEO

De strijd tegen de plastic soep in zee is nog lang niet gestreden. Leerlingen van Helicon Eindhoven vroegen daarom aandacht voor dit probleem en bouwden een vlot van afval. Hiermee gingen ze de Dommel op om daar zwerfafval op te pikken en weg te brengen naar de milieustraat. Het vlot bouwden ze van afvalhout, ingezamelde plastic flessen en oude binnenbanden. Na aankomst bij de milieustraat werd het vlot ontmanteld, het afval gescheiden om na verwerking wéér een nieuw leven te beginnen.

BEKIJK HIER DE VIDEO VAN
HET VARENDE VLOT

GROENE VLAG VOOR ECO-SCHOOL
HELICON EINDHOVEN

Binnenkort ontvangt Helicon Eindhoven als eerste school van Zuid-Nederland de welverdiende groene vlag: het keurmerk van het wereldwijde project Eco-Schools. De afgelopen 2 jaar werken leerlingen, docenten en ondersteunend personeel nog intensiever aan duurzaamheid binnen en buiten de school.

Het vlot in actie voor een beter milieu

Het vlot is de laatste actie van het team Eco-Schools. Ze zorgden ook al voor afvalscheiding in alle klaslokalen en voor een meat-free-Monday in de kantine. Het team zet de docenten aan om het regenwater op te vangen en te gebruiken voor de planten in de kassen en er zijn grootse plannen gemaakt voor een sedum dak dat o.a. zorgt voor een betere isolatie van het schoolgebouw.

DE GROENE CAMPUS: 'GROEI VOOR MENS, NATUUR EN ECONOMIE'

In 2008 opende onderwijs- en bedrijscentrum 'De Groene Campus' in Helmond haar deuren. Een initiatief van Helicon Opleidingen – tevens eigenaar - in samenwerking met Helmondse vmbo-scholen, gemeente en regionaal bedrijfsleven. Helicon MBO Helmond is thuis op De Groene Campus met al haar opleidingen. Onderwijs en bedrijfsleven zijn hier letterlijk elkaars burens. Samen bieden deze partners in De Groene Campus een bijzondere vorm van onderwijs in de 'groene' sector. Alles gericht op 'groei voor mens, natuur en economie'.

Het '**project De Groene Campus**' was de eerste winnaar van Voorop in de Vergroening in 2010 (destijds nog 'Groene Urgentie'). In 2012 werden we met het '**Eetbaar Dak**' tijdens de Floriade eervol tweede achter winnaar en collega vestiging Helicon MBO Den Bosch met hun nieuwe opleiding **Green Engineering**. In 2014 mochten we weer de 1e prijs in ontvangst nemen met '**Code Groen**'. In alle projecten staan onze ondernemende leerlingen centraal in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven en instellingen uit de omgeving. Een bijzondere vermelding verdient het Food & Fresh Lab – al in 2012 werd De Groene Campus uitgebreid met een professionele praktijkruimte voor opleidingen in de Foodsector. Iedere 10 weken wordt hier door foodbedrijven en machineleveranciers een volledig nieuwe operationele productielijn opgesteld. Het Food & Fresh Lab is erkend als Centrum voor Innovatief Vakmanschap CïV.

[Bekijk hier de diverse projecten](#)

Helicon Opleidingen
Frank Jacobs
f.jacobs@helicon.nl

www.helicon.nl

PROJECTEN WAAR WE TROTS OP ZIJN:

- [Voorop in de Vergroening met Green Experience](#)
Met internationale projecten onder de naam 'Green Experience' combineert Helicon Opleidingen/De Groene Campus educatie met natuurbehoud en ondersteunen zij het levensonderhoud in lokale gemeenschappen.

[Bekijk het hier of start de video](#)

- [Waterburchten Suytkade 2011](#)
door Outdoor & Adventure

**BEKIJK HIER:
OPENING WATERBURCHTEN
DOOR STUDENTEN**

- Zogezondhelmond.nl
gezondheidsprogramma op TV door studenten Wellness & Lifestyle
[Nieuwsgierig? Kijk op www.zogezondhelmond.nl](http://www.zogezondhelmond.nl)

**WERKEN EN WETEN:
DE GROENE CAMPUS
(OMROEP BRABANT)**

DE KRACHT VAN KIEZEN

Landstede houdt naast de toenemende globalisering rekening met de tegenreactie, de behoefte aan geborgenheid, erkenning en de menselijke maat. We moeten zuinig zijn op grondstoffen, hulpbronnen en op talenten van mensen. Overeenkomstig de christelijke traditie waarin wij en onze waarden hun oorsprong vinden (strategienota, Landstede naar 2018; de kracht van kiezen).

LEREN IN, AAN EN VAN DE PRAKTIJK

Landstede kiest ervoor om veel onderwijs bij bedrijven te organiseren. Ondernemers die voorop lopen op een bepaald thema nemen de studenten van Landstede daarin mee. Letterlijk op hun bedrijf, zodat studenten het in de praktijk ervaren. Proeven van bekwaamheid vinden ook altijd bij bedrijven plaats. En de beoordeling gebeurt door geschoolde assessoren van bedrijven.

ONDERWIJS DAT BIJ DE STUDENT PAST

Dat uit zich in een eigen aanpak van handelingsgericht werken. Ondersteund door een zelfontwikkelde kijkwijzer bezoeken docenten elkaars onderwijsactiviteiten en stimuleren elkaar om aan te sluiten bij de onderwijsbehoefte van Wereld in hand de student. Daarbij maken we gebruik van de inzichten van Feuerstein.

Landstede Groep
Strategienota richting 2018
De kracht van kiezen!

BEKIJK HIER:
DE STRATEGIENOTA
DE KRACHT VAN KIEZEN!

Landstede
Evert Helfferich
ehelfferich@landstede.nl

www.landstede.nl

**KLIK HIER VOOR DE FILM:
DAG VAN DE DUURZAAMHEID**

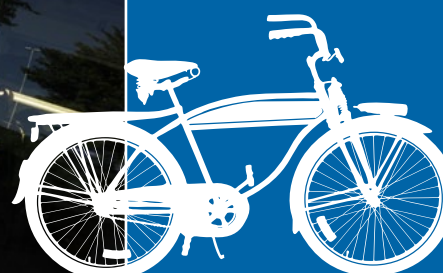
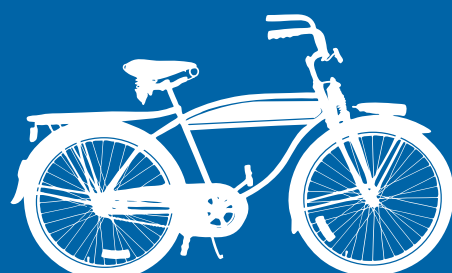
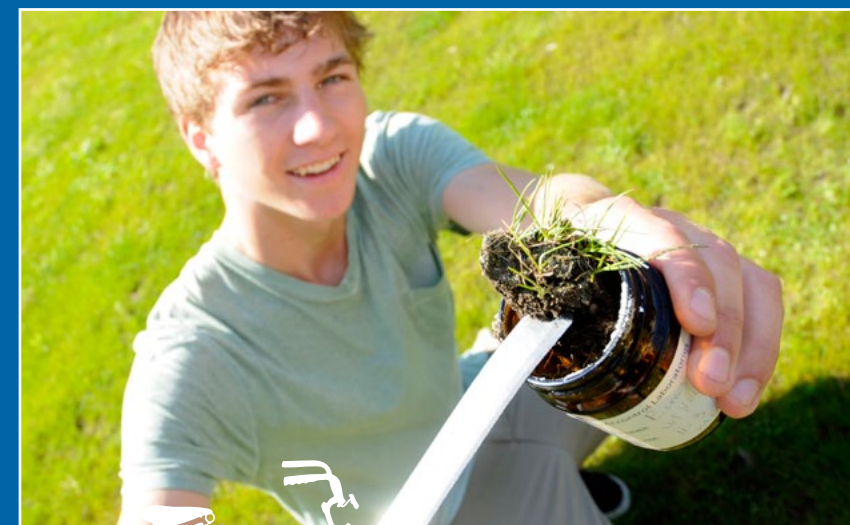
VERDER KIJKEN

In ons onderwijs kijken we over de muren van de traditionele schoolvakken. Allerlei zaken die zo vanzelfsprekend zijn in de huidige maatschappij, hebben een integrale plek in ons onderwijs: ICT, internationalisering, diversiteit, duurzaamheid, sport en cultuur. Bovendien leren onze studenten en leerlingen waar mogelijk in de beroepspraktijk. Alleen door de maatschappij te spiegelen in ons onderwijs kunnen we werken aan het maatschappelijke bewustzijn – het burgerschap – van onze leerlingen en studenten.

DE DAG VAN DE DUURZAAMHEID

Op 10/10, de Dag van de Duurzaamheid zijn alle Lentiz scholen druk in de weer. Uiteraard zijn zij gedurende het volledige schooljaar bezig met duurzaamheid; alleen vandaag zetten zij het extra op de kaart. De onderwijsgroep is in drie groepen geknipt; Maasland/Maassluis, Vlaardingen/Schiedam en Naaldwijk. Leerlingen van de ene groep fietsen naar de andere groep. Iedere Lentiz school organiseert een duurzame activiteit voor deze leerlingen, terwijl ook de eigen leerlingen bezig zijn met een duurzame activiteit.

OPSCHOONACTIE

Het ECO school team van LIFE College bestaat uit de studenten van onder andere Inspecteur Leefomgeving (MBO niveau 4 opleiding). Zij hebben een opschoonactie gedaan in Schiedam Oost en kwamen hiermee op LOOKtv! Voordat zij startte hebben zij eerst de VMBO leerlingen uitgelegd waarom ze dit doen en daarna zijn ze samen op pad gegaan.

**BEKIJK HIER
LOOK NIEUWS: OPSCHOONDAG
LENTIZ | LIFE COLLEGE**

Lentiz Onderwijsgroep
Danielle van Heck
dvHeck@lentiz.nl

www.lentiz.nl

PROJECTEN WAAR WE TROTS OP ZIJN:

- **LED-Lichten bij Groen van Prinstererlyceum**
De leerlingen van Lentiz | Groen van Prinstererlyceum hebben een echte LED-expert gevonden die leerlingen enthousiasmeert voor duurzame oplossingen met LED-lichten. Hij laat zien wat er allemaal te maken valt met LED-lichten. De leerlingen regelen het volledige programma op school en sturen de expert aan met betrekking tot zijn presentatie.
- **Stadslandbouw!**
In Rotterdam is het Lentiz LIFE College een samenwerking aangegaan met het eerste stadslandbouwbedrijf van Europa: 'Uit je eigen stad'. Hier worden gewassen in de volle grond en in kassen gekweekt. Er lopen dubbeldoelkippen rond en er zwemmen vissen (aquaponics). De oogst wordt lokaal verkocht of verwerkt in het bijbehorende restaurant. Werk aan de winkel dus!

[Download hier de studiewijzer.](#)

- **Iedereen kan vergroenen!**
Als het aan Lentiz | LIFE College ligt, worden de leerlingen, de inwoners van Schiedam, de gemeente en het bedrijfsleven 'vergroenings-minded'

[Bekijk hier de beschrijving van het project.](#)

WERKEN AAN EEN MOOIE, DUURZAME WERELD

Wij leren en inspireren mensen om met passie en vakmanschap te werken aan een mooie, duurzame wereld. Onze contacten met de maatschappij en het bedrijfsleven zijn van groot belang om deze missie te concretiseren. Dit doen we door organisaties en bedrijven te benaderen die staan voor betrokken, groen burgerschap en gericht zijn op toekomstgericht, innovatief vakmanschap.

LEES HIER HET ARTIKEL
IN TROUW OVER EEN
GROENERE WERELD
BEGINT OP SCHOOL

BEKIJK HIER HET FILMPJE VAN
DE DAG VAN DE DUURZAAMHEID

LEES HIER HET RECEPT
VOOR EEN GROENE,
GEZONDE KANTINE

GROEN ONDERNEMEN

Toekomstgericht ondernemen, dat is de opdracht waarmee interdisciplinaire teams van studenten MBO 3&4 aan de gang gingen. Wat bereik je met dit product, wat voeg je toe aan de wereld?! Verschillende succesvolle, duurzame student-ondernemingen zagen in de afgelopen jaren het licht.

Zo ontwikkelde Grow Fresh een desktop aquaponic systeem. Restaurants of scholen bijvoorbeeld kunnen hiermee op een aantrekkelijke manier laten zien hoe je duurzaam en lokaal voedsel verbouwt.

Het bedrijfje Waarheen Waarvoor bedacht een business-model waarmee hun huisdieren gezelligheid en afleiding brachten aan dementerende bejaarden.

Green4People introduceerde het idee van sociaal tuinieren bij oudere klanten en probeerde de aanleg van een verticale groene wand uit.

Alle drie de bedrijven bleven in een of andere vorm na de studententijd voortbestaan, een dubbel duurzame start!

BEKIJK HIER HET FILMPJE
NORDWIN - ECO SCHOOL

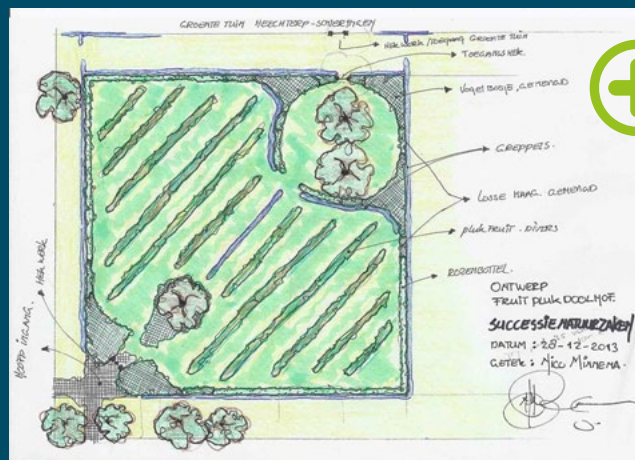

DE KRACHT VAN GROEN

Groen versterkt sociale banden - daarom klopte de buurtcommissie van Heegterp Schieringen bij Nordwin College aan, met de droom om een openbare fruitpluktuin midden in hun grijze wijk aan te leggen. Samen met de bewoners, de nabij gelegen basisschool, de gemeente en een aantal bedrijven nam MBO 1&2 Leeuwarden het voortouw om een vervallen plantsoen om te toveren tot een paradijsje met bessen, frambozen en bramen, met bloemenweides en met vogelbosjes van vlier en liguster. Onze studenten gaven de bewoners snoeilees, legden hen uit hoe ze de tuin moeten onderhouden en lieten met een mobiele keuken ter plekke zien hoe je jam en appelmoes kan maken.

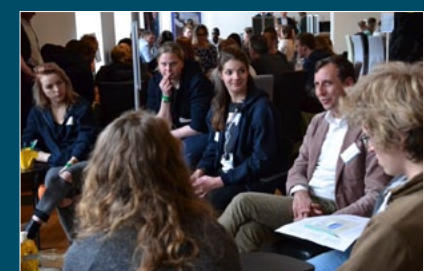
VLINDERTUIN
NIJLÂN

JELLE IN MAROKKO

PROJECTEN WAAR WE TROTS OP ZIJN:

- **De Beleeftuin in Heerenveen**
Een tuin waar Nordwinnaars met alle praktijkvakken én verschillende algemeen vormende vakken terecht kunnen voor ervaringsgerichte lessen.
- **De school die je voedt**
Waar komt je eten vandaan, hoe verbouw je groenten, hoe maak je ze klaar, hoe smaken ze en wat kan je doen met restjes en compost? Werken aan een zelfvoorzienende school.
- **Duurzaam Dierenverblijf**
De Circle of Life in het klein: dat laten Cor en Johan je zien in hun dierenverblijf.
- **Energie besparen**
De conciërges op de VMBO-groen locaties volgen met een smartmeter realtime het energieverbruik, om daar op die manier meer grip op te krijgen.
- **Groene Ronde**
Studenten van bijna alle AOC's gingen in gesprek met ondernemers van innovatieve bedrijven over de vraag welke kennis en vaardigheden de nieuwe economie van hen verwacht.
- **Duurzame bedrijvenmarkt**
Naast 30 bedrijven die zich presenteerden op de markt was voor de jongeren en de buurtbewoners ook de expositie over bio-based economy te bezoeken. [Bekijk hier het filmpje](#)
- **Sociale duurzaamheid**
Elk jaar vertrekken leerlingen naar Marokko om de gemeentelijke plantsoendienst te helpen bij het vergroenen van de stad. En ook worden Spaanse parken door onze leerlingen aangepakt.

DUURZAAMHEID VERANKEREN IN ONS GEDRAG

In de nieuwe strategische koers van AOC Oost willen we duurzaamheid verankeren in ons gedrag. Duurzaamheid zal onderdeel gaan uitmaken van onze gehele bedrijfscultuur (inclusief alle organisatieprocessen).

Deze doelen willen we bereiken door op de volgende vragen op strategisch, tactisch en operationeel niveau antwoord te geven en door concrete resultaten (hoe klein ook) te benoemen én zichtbaar te maken:

- Waar staat AOC Oost voor als het gaat om duurzaamheid?
- Wat willen we betekenen daarin voor onze omgeving?
- Wat willen we met en door onze leerlingen en studenten bereiken op het gebied van duurzaamheid?
- Welke bijdragen verwachten we van onze medewerkers ten aanzien van een duurzame leef- en leercultuur binnen AOC Oost?
- Wat betekent een duurzame cultuur voor onze organisatieprocessen, gebouwen en materialen?

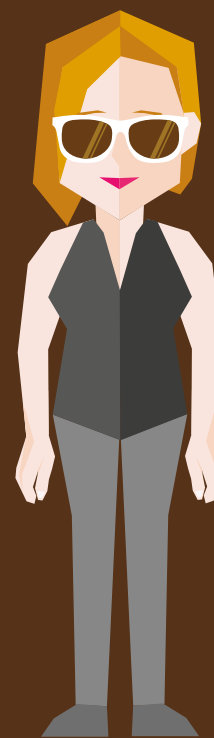
LEES HIER HET ARTIKEL
OVER DUURZAAM
KOKKERELLEN

ECO TEAMS TWELLO

Op 30 januari '15 is het spiksplinternieuwe eco-schoolsteam van start gegaan. AOC Oost wil een duurzame school zijn en heeft om dit te bereiken het eco-schoolsproject omarmt. Leerlingen en docenten trekken samen op om van onze school een duurzame school te maken. We zijn begonnen met de zogenaamde Eco-scan. Een manier om te kijken welke dingen we allemaal al doen om duurzaam te zijn. En zodoende kom je er ook meteen achter welke dingen nog ontbreken. Het eerste project dat we als eco-team gaan opstarten is het plaatsen van nieuwe afvalbakken. Maar er zullen nog vele projecten volgen.

DUURSAAM: COMPLEXE PROBLEMEN PAK JE SAMEN AAN!

DuurSaam is een initiatief van het Eco-team van AOC Oost Twello, dat zij samen met Hogeschool Windesheim, de gemeente Deventer en de Rabobank organiseert. Onder leiding van de Rabobank Salland gaan jongeren in de regio Deventer/Twello op zoek naar problemen rondom duurzaam voedsel en onderzoeken wat voor bijdrage wij zelf kunnen leveren: "global issues & local solutions".

Op 16 oktober, Wereldvoedseldag (WVD), worden de oplossingen gepresenteerd tijdens een wereldmaaltijd op het AOC in Twello. Het Eco-team organiseert de wereldmaaltijd samen met de Rabobank Foundation in de vorm van food banking. Op WVD organiseert het Eco-team op school ook een groenbeurs, waar bedrijven en instellingen uit de regio zich kunnen presenteren.

DE GROENE PRAKTIJK ALS LEIDRAAD IN EEN DOORLOPENDE LEERLIJN

Docenten en bedrijfsvertegenwoordigers stellen de kennis van de leerlingen op de proef.

PROJECTEN WAAR WE TROTS OP ZIJN:

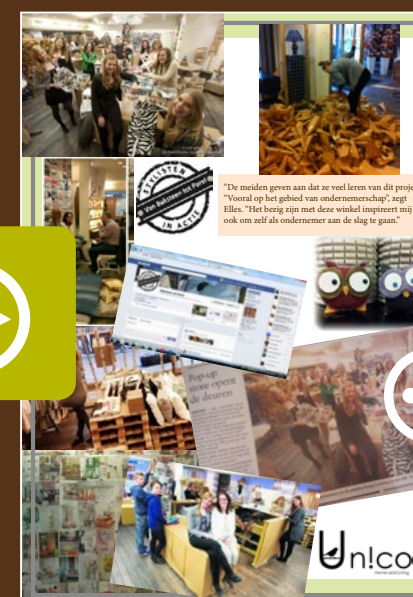
- De Groene praktijk als leidraad in een doorlopende leerlijn

Een team van Groene Lyceum en HBO studenten werkt samen aan een onderzoeksvraag die door een (groene) ondernemer is gesteld. Er ontstaat een driehoek van overleg, aansturing en samenwerking tussen verschillende schooltypen en het bedrijfsleven.

- POP-UP store

Studenten van de opleiding Design & Styling van het AOC Oost werden in het diepe in gegooid: geen veilige situatie op school, maar verkopen vanuit een eigen POP-UP store. De eerste in Enschede!

BEKIJK HIER DE FILM
VAN DE POP-UP
STORE ENSCHEDE

"De meiden geven aan dat ze veel leren van dit project. 'Vooral op het gebied van ondernemerschap', zegt Elles. 'Het bezig zijn met deze winkel inspireert mij ook om zelf als ondernemer aan de slag te gaan.'"

AOC Oost
Kees Snippert
ksnippert@aoc-oost.nl
Ben ter Haar
bthaar@aoc-oost.nl

www.aoc-oost.nl

DUURZAAM ONDERNEMEN

Onze slogan is Natuurlijk Ondernemen. Het doel van het Prinsentuin College is dan ook het stimuleren van jonge mensen hun bijdrage te leveren aan een nieuwe groene samenleving, waarin zij ecologisch intelligent zijn en duurzaam doen in termen van Planet, People en Profit. Als zij dit met plezier doen, kunnen we bovendien nog de P van Pleasure toevoegen. Er is een groeiende aandacht voor de natuur en het leven. Maar met alleen denken komen we er niet. Aan een goed klimaat, schoon milieu en fijn leven moeten we werken, met alles wat we in ons hebben. In de nieuwe groene samenleving gaan we uit van: echt, puur besef van de natuur en de rijkdom die dat biedt, levensbewustzijn en ecologische intelligentie. Ecologische intelligentie gaat om het besef van de gevolgen voor de omgeving van je persoonlijk handelen. Maar ook dat we de natuur benutten als inspiratiebron voor wat we doen.

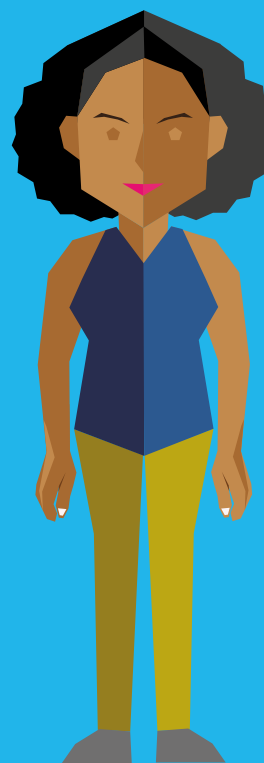

PRINSENTUIN VAN COOTH VOOROP IN DE
VERGROENING - DAG VAN DE DUURZAAMHEID

DUURZAAMHEIDSDAG 2014

10 Oktober was onze jaarlijkse duurzaamheidsdag. Voorafgaand hieraan begonnen op 9 september de derde-klassers met de voorbereiding van workshops voor alle studenten en docenten van het Prinsentuin College. Dit deden ze in het kader van de zogenaamde miniprojectdagen. In twee dagen moesten ze een complete workshop regelen, inclusief draaiboek, PR-plan, begroting, actieplan, rolverdeling en alles wat er nog meer bij komt kijken. Dit deden ze in groepjes waarin studenten van verschillende opleidingen bij elkaar zaten. In totaal bereidden ze 24 verschillende leuke en interessante workshops voor, zoals: Survival koken, Lantaarn maken of Footprint actief. Tijdens de Duurzaamheidsdag nam het gros van de studenten en docenten deel aan de workshops.

DUURZAAMHEID IN DE VEEHOUDERIJ

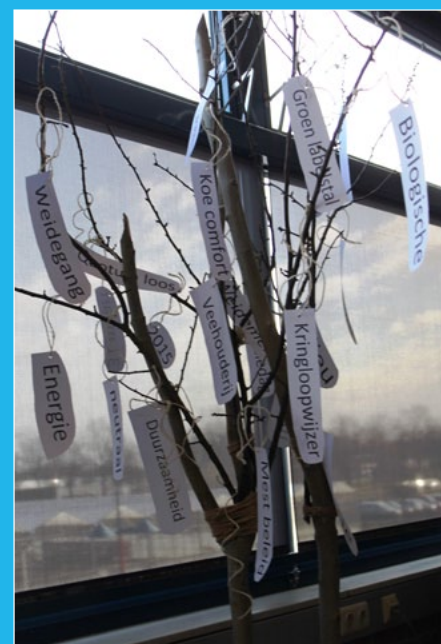
Op 31 maart 2015 organiseerden studenten van Veehouderij een discussiedag Duurzaamheid in de Veehouderij. Ze hebben de dag georganiseerd om te discussiëren over de duurzame toekomst van de melkveehouderij en intensieve veehouderij. Om 10.00 uur waren de studenten helemaal klaar voor ontvangst van medestudenten, ondernemers uit het bedrijfsleven en BPV-bedrijven. De bezoekers, die vanaf 10.30 uur binnendruppelden, werden gastvrij ontvangen. Om 11.00 uur begon het programma met drie inleidingen door professionals uit verschillende disciplines: D. Jansen van Rabobank, district Zundert, R. Brosens, bestuurslid Friesland Campina en M. Havermans, veehouder. Na de inleidingen werden door de studenten verschillende stellingen ter discussie aangedragen.

PRINSENTUIN VAN COOTH
VOOROP IN DE VERGROENING -
DUURZAME LESSEN

PROJECTEN WAAR WE TROTS OP ZIJN:

- [Duurzame lessen op Prinsentuin van Cooth](#)
- [Helofytenfilter Oudenbosch](#)

BEKIJK HIER MEER OVER
HELOFYTENFILTER
OUDENBOSCH

PRINSENTUIN COLLEGE
Annelies Bok
a.bok@rocwb.nl

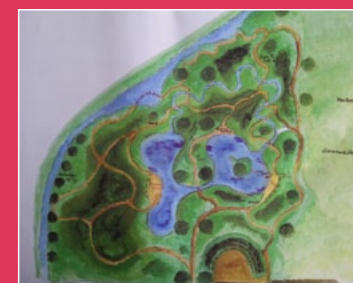
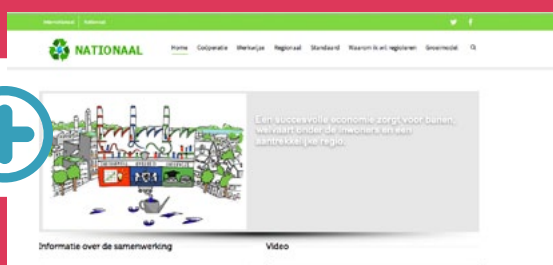
www.prinsentuin.nl

HET BELANG VAN GROEN

De functie en het belang van groen voor de samenleving nemen steeds verder toe. Dit vraagt om een balans tussen economie, milieu en het welzijn van de mens. Groene kennis en kunde zijn essentieel voor een gezonde economie. Terra draagt met haar groene onderwijs hieraan bij.

De toenemende aandacht voor natuur, biobasedeconomy, groene leefomgeving en gezond en veilig voedsel creëert nieuwe beroepen en vraagt om goed opgeleide mensen. Wij leiden jonge mensen op voor het vervolgonderwijs – zowel binnen als buiten het groene domein - en met perspectief op de arbeidsmarkt. De opleidingen worden continu afgestemd op de vraag vanuit de (regionale) markt. Hiervoor is samenwerking en afstemming met bedrijven en andere (onderwijs)instellingen noodzakelijk. Wij leren in verbinding met de regio, zowel vanuit de leervraag van de leerling als vanuit de leervragen van de regio. Samen met organisaties en instanties zijn wij in staat om oplossingen te bedenken voor het aantrekkelijk en leefbaar maken en houden van zowel het platteland als de stad. Kortom: Terra is een school die stevig verankerd is in de regio, zowel op het platteland als in de verstedelijkte gebieden.

VIND HIER MEER
OVER REGIOLEREN

SCHOOLPARK TERRA NOVA IN MEPPEL

Een plek waar alles samenkomt; zo zou je het schoolpark met de naam 'Terra Nova' kunnen omschrijven. De 1,6 hectare metende wei gelegen naast het Junior College van Terra Meppel is omgetoverd tot een schoolpark met veel mogelijkheden. Het park is een verlengde van hetgeen er in onze school allemaal gebeurt. Eigenlijk is het een soort buitenlokaal. Leerlingen van het vmbo en het Groene Lyceum spelen een belangrijke rol bij de inrichting van het park. Er zijn bomen en planten gepoot, bruggetjes geplaatst, er komt een windmolen op het eilandje en een weer- en energiestationnetje met zonnepanelen. Leerlingen van de Cultklas gaan een beeldentuin maken, het fruit van de fruitbomen wordt gebruikt tijdens de lessen VAP, er wordt een dierenweide aangelegd en een stal, waar vier tot zes schapen gehouden worden. De afdeling dierverzorging heeft plannen voor workshops schapenscheren en demonstraties klauwknippen. Het amfitheater gaat in de toekomst gebruikt worden voor voordrachten en uitvoeringen.

Het park is niet alleen voor leerlingen en docenten van Terra Meppel. Het is toegankelijk voor alle Meppelers.

COÖPERATIEF LEREN, INNOVEREN EN ONDERNEMEN IN DE REGIO

Terra kiest een nieuwe koers voor de mbo-opleidingen en een herpositionering als strategische partner voor de regio. Wij zijn lid en mede-oprichter van gebiedscoöperaties in het Groningse Westerkwartier en in Zuid-West Drenthe. Hierin verbinden we ondernemers, overheden, onderwijs en onderzoek duurzaam met elkaar. Onze studenten en docenten maken deel uit van de innoverende lerende netwerken in de regio. In de Kenniswerkplaats leren zij samen met ondernemers en de regio voor de beroepspraktijk van morgen (regioleren). Terra ontwikkelt het regioleren, dat veel verder gaat dan projecten doen in de school, samen met Wellantcollege.

MEER INFORMATIE VIND JE HIER!

BEKIJK HIER
DE FILM
REGIOLEREN

Terra
Wim Cnossen
w.cnossen@terra.nl
Annette Doorduyn
a.doorduyn@onderwijsgroepnoord.nl

www.terra.nl

**SAMEN MET
GEBIEDSCOÖPERATIE
WESTERKWARTIER EN
GEBIEDSCOÖPERATIE
ZUIDWEST DRENTH
GEVEN WE VORM AAN
EEN INNOVATIEVE EN
VITALE GROENE REGIO
WAARIN HET GOED
WONEN, WERKEN EN
ONDERNEMEN IS.**

PROJECTEN WAAR WE TROTS OP ZIJN:

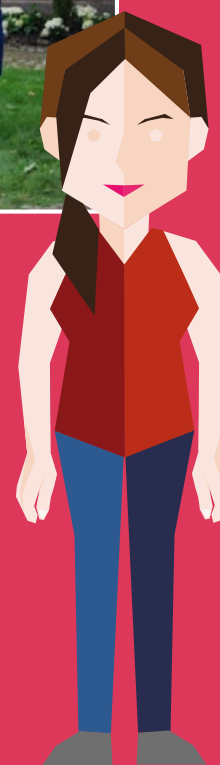
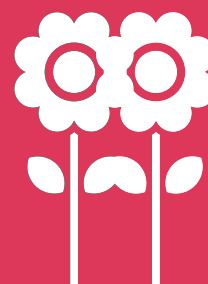

- Zwerfvuilactie Eco-team Eelde
Een groep leerlingen van Terra Eelde heeft zich opgegeven voor het Eco-Team. Dit team heeft zich ingeschreven voor de LitterLess Campagne, gericht op het verminderen van zwerfvuil. In maart zijn de leerlingen in actie geweest om zoveel mogelijk zwerfvuil op te ruimen.

- Leerlingen leggen pluktuin aan voor demente mevrouw

- Aanleg historische pluktuin Fraeylemaborg Slochteren
Rijke mensen in de 19e eeuw waren zelfvoorzienend op gebied van voedselvoorziening, maar ook wanneer het ging om bloemen. Hiervoor hadden ze een pluktuin. Welke bloemen werden gebruikt kunnen we alleen nog herleiden van oude schilderijen. Deze studie is eerst verricht, daarna is het ontwerp uitgevoerd door onze leerlingen.

VERGROENING IS HET UITGANGSPUNT

De VBG verenigt vmbo Groen binnen alle OCW-scholen-gemeenschappen in Nederland en neemt deel aan Voorop in de Vergroening. Binnen de scholen vormt vmbo Groen een informatiepunt voor vergroening naar de andere afdelingen. De 34 scholengemeenschappen met vmbo Groen ontwikkelen in hun schoolprojecten (MIP), samen met lokale bedrijven/instellingen, nieuwe vormen voor groen praktijkleren. Vergroening vormt daarbij een uitgangspunt in alle schoolprojecten.

BEKIJK HIER
DE ZILTE TOMAAT 1

BEKIJK HIER
DE ZILTE TOMAAT 2

DE ZILTE TOMAAT

Melanchthon Business School Bleiswijk namens
Vereniging Buitengewoon Groen (VBG)

Tomaten telen op zoutwater staat centraal in dit project. Wereldwijd speelt het verzilten van de bodem als milieuprobleem. Het ontzilten van water is relatief duur en zeker in ontwikkelingslanden geen duurzame oplossing. Het project probeert een duurzaam groen antwoord te vinden op de verzilting van landbouwgronden. Door de teelt van zilte tomaten bijvoorbeeld. Belangrijk is dat de smaak goed blijft. Ook wordt er gekeken naar de inhoudsstoffen van zilte tomaten, o.a. lycopene, antioxidanten en vitamines. Lycopene wordt in verband gebracht met een kankerwerendewerking. Houdbaarheidsproeven worden uitgevoerd. Vermoed wordt dat de tomaat beter houdbaar wordt omdat de zilte tomaten in verhouding minder water bevatten. Via het project werken leerlingen vmbo Groen, samen met mbo, hbo en het bedrijfsleven, lokaal actief mee aan het duurzaam oplossen van een wereldwijd milieuprobleem.

APPELTJE VAN ORANJE

Vechtdal College Hardenberg

'Kinderen gaan voor groen, natuurlijk', in dit project werkten mbo-leerlingen van De Groene Welle samen met de leerlingen vmbo Groen van het Vechtdal College Hardenberg. Wijkboerderij Baalder werd nieuw leven ingeblazen door verstandelijk gehandicapte cliënten en de leerlingen te betrekken bij het onderhoud aan de locatie en de verzorging van de dieren. De leerlingen werkten samen met de wijk, de gemeente en zorginstellingen en kregen zelfs Koninklijke belangstelling. Deze bijzondere samenwerking werd bekroond met een Appeltje van Oranje.

APPELTJES VAN ORANJE 2012 |
SAMEN SLIMMER

NATUURCENTRUM DE MEERWAARDE

DE GROENE
WERELD BEGINT
BIJ JOU!

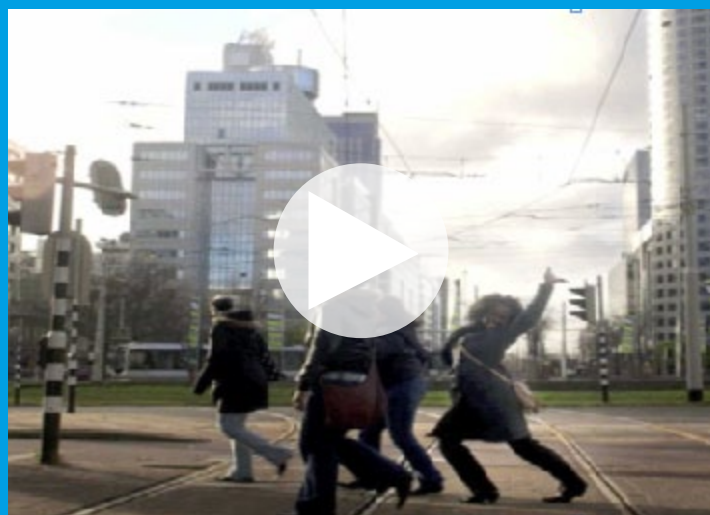
Vereniging Buitengewoon Groen
Cees de Jong, secretaris VBG
c.dejong@cps.nl

www.vbg scholen.nl

DE TOEKOMST IS GROEN!

Het is moeilijk om te voorspellen hoe de toekomst er precies uit gaat zien. Wat we zeker weten is dat duurzaam denken en doen steeds belangrijker wordt. Rekening houden met de wereld om je heen. Het is hard nodig. Bij Wellantcollege leer je duurzame keuzes te maken. Of je nu bij Wellant leert of werkt. De duurzame mentaliteit dragen we allemaal uit.

Duurzaamheid is één van onze strategische kernwaarden. Borging vindt plaats binnen alle disciplines van onze organisatie. Van daaruit zijn verschillende projecten ontstaan. Groot en klein. We laten er een aantal zien... maar er zijn er velen.

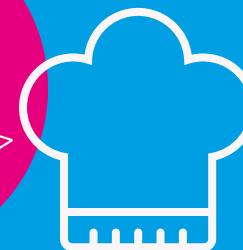
BEKIJK HIER DE FILM
GREENING THE CITY

KLIK HIER VOOR KROMKOMMER
EEN VAN DE DUURZAME
FOOD INITIATIEVEN

Bekijk:
Kookklas wint
wedstrijd
voorop in de
vergroening >>

'KOKEN MET WASTE'

IN DE FINALE VOOR MEEST DUURZAME PROJECT!

Op Wellant scholen worden tal van duurzaamheidsprojecten gedaan. Een van die projecten is 'Koken met Waste'. De kernpunten waar dit project om draait zijn:

- Leerlingen koken met producten die (die week) zijn 'overgebleven' bij een sterrenrestaurant uit de buurt.
- Met recepten van het restaurant en onder begeleiding van de chef-kok maken ze daar heerlijke gerechten van.
- Die gerechten worden ingevroren en aangeboden aan de voedselbank.

wellantcollege

GENOMINEERD
Prijswaag
Voorop in de
vergroening

Koken met waste

Project van Wellant vmbo uit Gorinchem

KLIK HIER VOOR HET FILMPJE
WAT GEMAAKT IS VOOR DE
PRESENTATIE VAN HET PROJECT
'KOKEN MET WASTE'

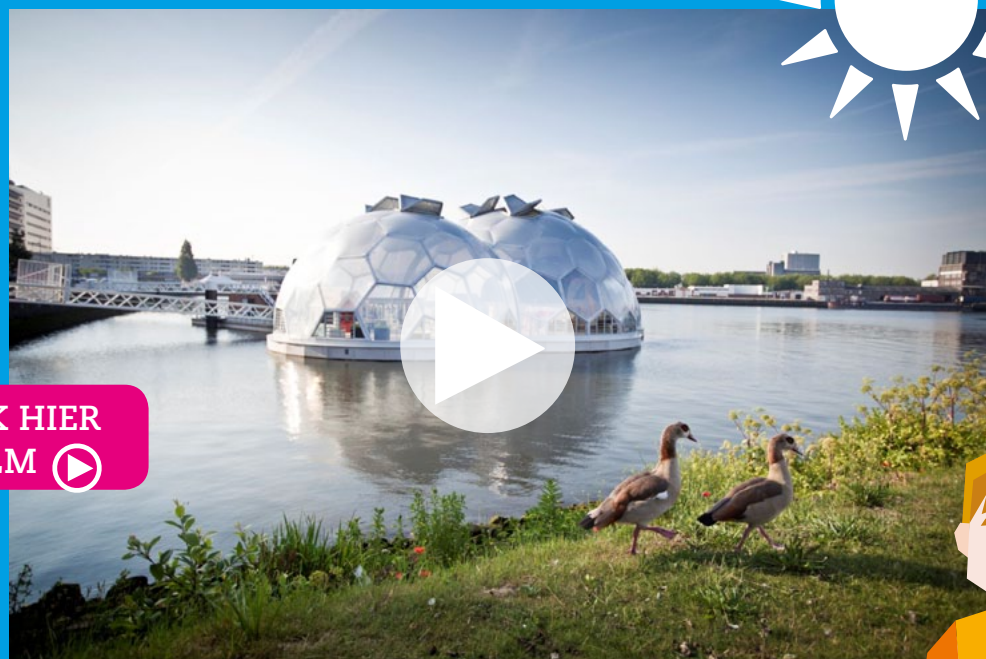

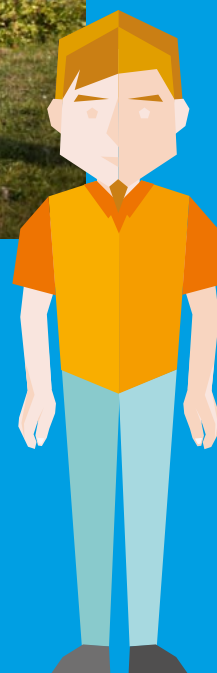
URBAN GREEN DEVELOPMENT

EEN VAN DE NIEUW ONTWIKKELDE OPLEIDINGEN

Deze opleiding draait om duurzame stad- en streekontwikkelingen. Rotterdam en Amsterdam zijn bijvoorbeeld steden die heel veel doen op het gebied van duurzaamheid. Genoeg stageplekken en werkgelegenheid dus!

BEKIJK HIER
DE FILM

Lees hier
meer over
Groene wanden
in de klas >>

PROJECTEN WAAR WE TROTS OP ZIJN:

- [Groene wanden in de klas](#)
- [Introductie van de duurzame beker](#)
- Wellantcollege gaat voor Eco-Schools certificering. Eco-Schools is een internationaal keurmerk voor duurzame scholen. Wereldwijd zijn er meer dan 50 deelnemende landen en 40.000 deelnemende scholen. Wellantcollege Westplas Mavo haalt als eerste de Bronzen vlag. [Meer lezen klik hier](#) of [luister naar het radio interview](#).
- [Duurzame arbeidsmarktcommunicatie](#)
Onze docenten zijn deskundig, gedreven en inspirerend. En hebben iets met duurzaamheid..... Dat zie je ook terug in onze arbeidsmarktcommunicaties.
- [Watertap en Ecotap](#)
- [Warme truien dag](#)
- [Het nieuwe printen](#)
- [Duurzaam bouwen](#)
- [Food en duurzaamheid](#)

Wellantcollege
Willy Vogels
w.vogels@wellant.nl

www.wellant.nl

GEÏNSPIREERD? WELK INITIATIEF NEEM JIJ?

ECO SCHOOLS CERTIFICAAT

GREEN EXPERIENCE

DE ZILTE TOMAAT

LEERLINGEN STIMULEREN

DE DAG VAN DE DUURZAAMHEID

wellantcollege
||

**Wellant
Verduurzaamt!**

intranet.wellant.nl/wellant-verduurzaamt

[< terug naar Wellantcollege](#)

Wellant
verduurzaamt!

wellantcollege

Het nieuwe printen

Papierverbruik Wellant per jaar:

24 miljoen prints (A4)
= 2880 bomen
= 7 hectare bos

Dus laten we:

- alleen printen als het nodig is
- dubbelzijdig printen

Wellant
verduurzaamt!

wellantcollege

Het nieuwe printen

♥ voor zwart-wit

- Printen in kleur verbruikt meer toner dan printen in zwart-wit
- Printen in kleur kost gauw 10x meer
- Printen in kleur geeft meer CO₂- uitstoot

Hoe groen moet een **Docent Natuurkunde** zijn?

Bij Wellantcollege heeft duurzaam ontwikkelen een dubbele betekenis. Als grootste groene onderwijsorganisatie van de Randstad leiden we vmbo- en mbo-leerlingen op tot professionals die onze stedelijke omgeving leefbaar houden. Onze docenten spelen hierbij een centrale rol, door het helpen creëren van innovatieve oplossingen voor de toekomst. Ben jij groen genoeg voor Wellant? Bekijk dan onze vacatures voor Algemeen Docent op werkenbijwellant.nl.

Duurzaam ontwikkelen doe je bij **wellantcollege**

[< terug naar Wellantcollege](#)

Warmte Terug Win (WTW) ventilatie systeem. 90% rendement

300 liter zonneboiler voor warmwater

Vloer-, muur- en dakisolatie volgens de laatste normen

21 Zonnepanelen op dierenverblijf

Witte dakbedekking tegen extra opwarming in de zomer

4 Seizoenen glas

Introductie duurzame beker: Gebruik je kop en spaar het milieu

30-4-2015 - Bart Droppers

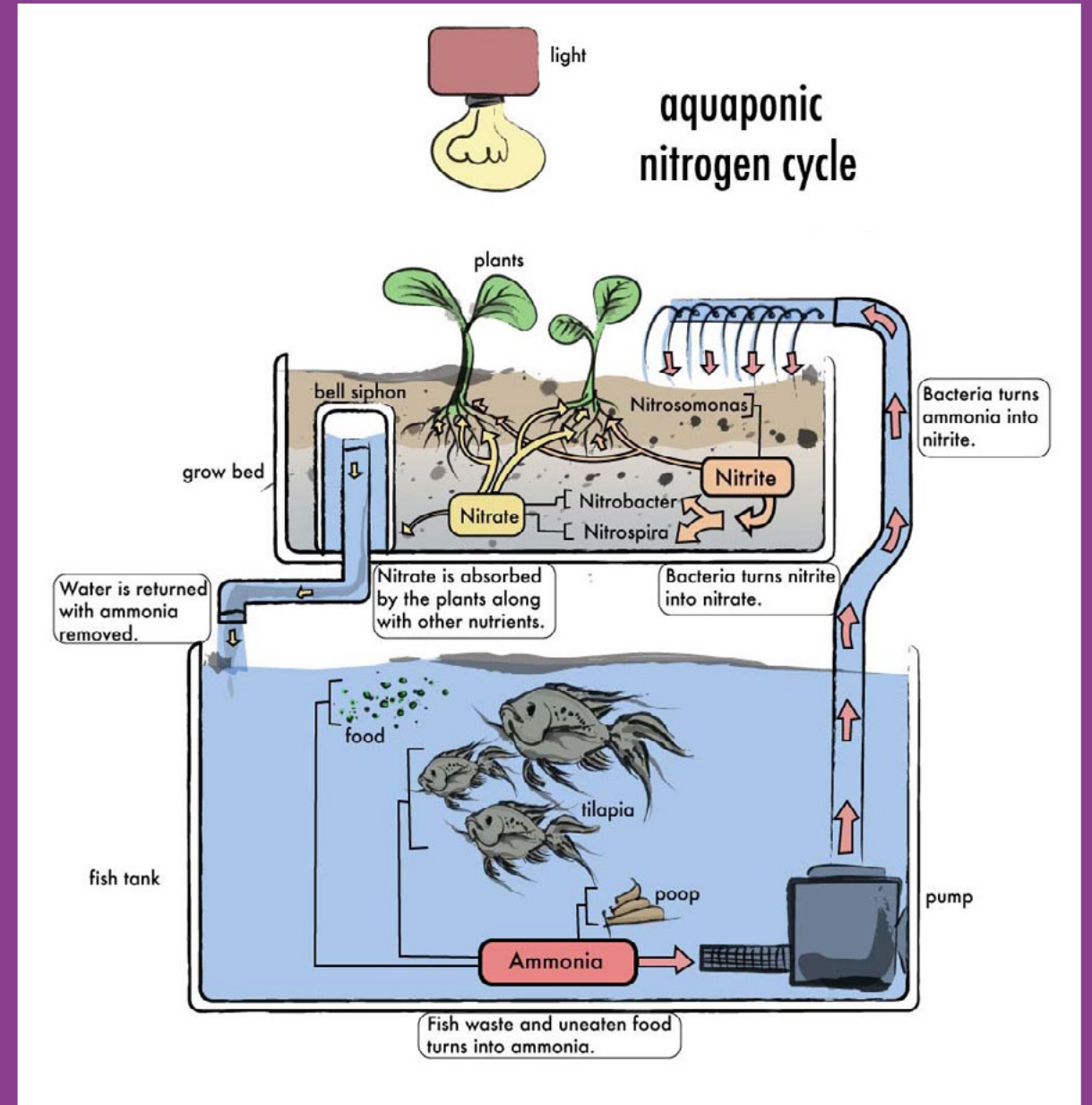
Wist je dat de meest duurzame wegwerpbeker een beker is die nog een keer wordt gebruikt? De nieuwe duurzame bekens die Wellantcollege vanaf half mei gaat gebruiken zijn hier speciaal voor bedoeld.

De bekens die we gaan gebruiken zijn al de meest duurzame bekens die momenteel verkrijgbaar zijn, maar door ze op een dag meerdere keren te gebruiken, ben je nog een stuk duurzamer. Op de beker zet je eenvoudig je naam en je drankvoorkeur. Zo kun je de beker zonder probleem een dag lang gebruiken, ook als een ander koffie voor je haalt. Als je hem aan het einde van dag weg wilt gooien, doe hem dan in de speciale inzamelendoos bij de koffieautomaat. De beker wordt dan met het oud papier wordt afgevoerd.

[< terug naar Wellantcollege](#)

CLUSIUS COLLEGE HEEFT AQUAPONICS BIJ ALLE VESTIGINGEN

JUSTIN BOUWER, DE EERSTE SCHOOLECOLOOG VAN NEDERLAND

Eerste schoolecoloog van Nederland

Van kleins af aan keek hij naar National Geographic en Discovery Channel en vanaf dat moment is zijn fascinatie voor natuur en dier begonnen. Wandelen in Duitsland, Scandinavië midden in de natuur dat doet hij graag. Justin Brouwer is vijftien jaar en zit in klas 4A van het Clusius College Amsterdam. Hij heeft voor het Clusius gekozen omdat hij de richting Bosbouw op wil om uiteindelijk boswachter te worden. Wat maakt Justin zo bijzonder? Hij is de eerste schoolecoloog van Nederland.

Op het dak van school is Justin door stadsecoloog Fred Haaijen officieel benoemd tot schoolecoloog van het Clusius College Amsterdam. Alleen bij een benoeming blijft het niet, Justin is als schoolecoloog erg actief op school. Justin: "Ik mag me gevraagd en ongevraagd bemoeien met de natuur rondom de school. Onze school leek mij de uitgewezen plek om vleermuiskasten te plaatsen. Van te voren heb ik een plan opgesteld en daarna voorgelegd aan school. Dit heeft geleid tot een mooi project. Tijdens de Technieklussen gaan we de vleermuiskasten maken en plaatsen rondom de school."

"Ik mag me gevraagd en ongevraagd bemoeien met de natuur rondom de school."

Ambassadeur voor het bloemenlint

Vorig jaar heeft Justin samen met de derdeklassers bijenhôtels gemaakt voor de stichting Beelease waar hij ambassadeur van is. Deze stichting heeft in Amsterdam-Noord een bloemenlint aangelegd van tien kilometer lang om te voorkomen dat bijen uitsterven. Langs de bloemenlinten zullen de leerlingen de zelf gemaakte bijenkasten plaatsen en ook borden met informatie over het bloemenlint. Justin: "Met een zelf ontworpen flyer ga ik langs de deur om bekendheid te geven aan het bloemenlint. Ik probeer mensen te enthousiasmeren zodat ze in hun tuin bloemen zaaien voor het behoud van de bij."

Stokje doorgeven

Volgend jaar wil Justin graag beginnen met de opleiding Natuur, Water & Recreatie in Hoorn. Als stage tijdens zijn opleiding wil hij het liefst in een natuurpark als boswachter of toezichthouder aan het werk. Na zijn studie wil hij niet in Nederland 'lopen' maar liever in Duitsland, Scandinavië of zelfs in Afrika. Waarom? Gewoon, omdat hij het daar mooi vindt. Justin: "In Hoorn hoop ik dat ik mijn functie van schoolecoloog mag introduceren. Hier in Amsterdam wil ik iemand anders benoemen tot schoolecoloog zodat die leerling mijn werk kan voortzetten."

Zijn hobby is de natuur en wat is er mooier om van je hobby je werk te kunnen maken? Voor de toekomst heeft Justin de wens om op alle vestigingen van het Clusius een schoolecoloog te benoemen. Justin: "Hoe meer hoe beter! Wellicht krijgen we de mogelijkheid om gezamenlijk grotere projecten op te zetten in het teken van de natuur."

Renske de Boer

"Zorg voor de natuur
en maak er geen
vuilnisbelt van!"

VAN STRAATSPEELPLAATS TOT NATUURTUIN FUN4KIDS

Groen licht voor succes!

Studenten Tuin, Park & Landschap toveren straatspeelplaats om tot natuurtuin

Bij kinderdagverblijf Fun4Kids speelden de kinderen buiten op een kale parkeerplaats. Vanuit het kinderdagverblijf bestond de wens om daarvoor in de plaats een mooie en prikkelende omgeving voor de kinderen te creëren. Fun4Kids heeft via de website van het Clusius College contact gezocht met de vestiging in Schagen. Het verzoek voor het aanleggen van een mooie natuurtuin viel in goede aarde bij Yke Posthumus, docent Tuin, Park & Landschap.

Regioleren

Yke vindt regioleren, werken en leren in een praktijk-omgeving buiten school, belangrijk. Samen met de manager van het kinderdagverblijf, Penny Komrij, werd in kaart gebracht welke ideeën er waren voor de indeling van de natuurtuin: "Het kinderdagverblijf heeft de ideeën uitgewerkt in een schets. We hebben werktekeningen gemaakt en er viel zwaar werk te verzetten. De parkeerplaats is er uitgehaald om vervolgens vanuit een grote

zandvlakte op te kunnen bouwen. Gedurende tien weken zijn de studenten daar twee dagen per week aan het werk geweest. Er werd samengewerkt in gemengde groepen van eerste- en tweedejaars TPL-studenten. Tweedejaars gaan met de vakkennis van het eerste jaar aan het werk en brengen dit over op de eerstejaars."

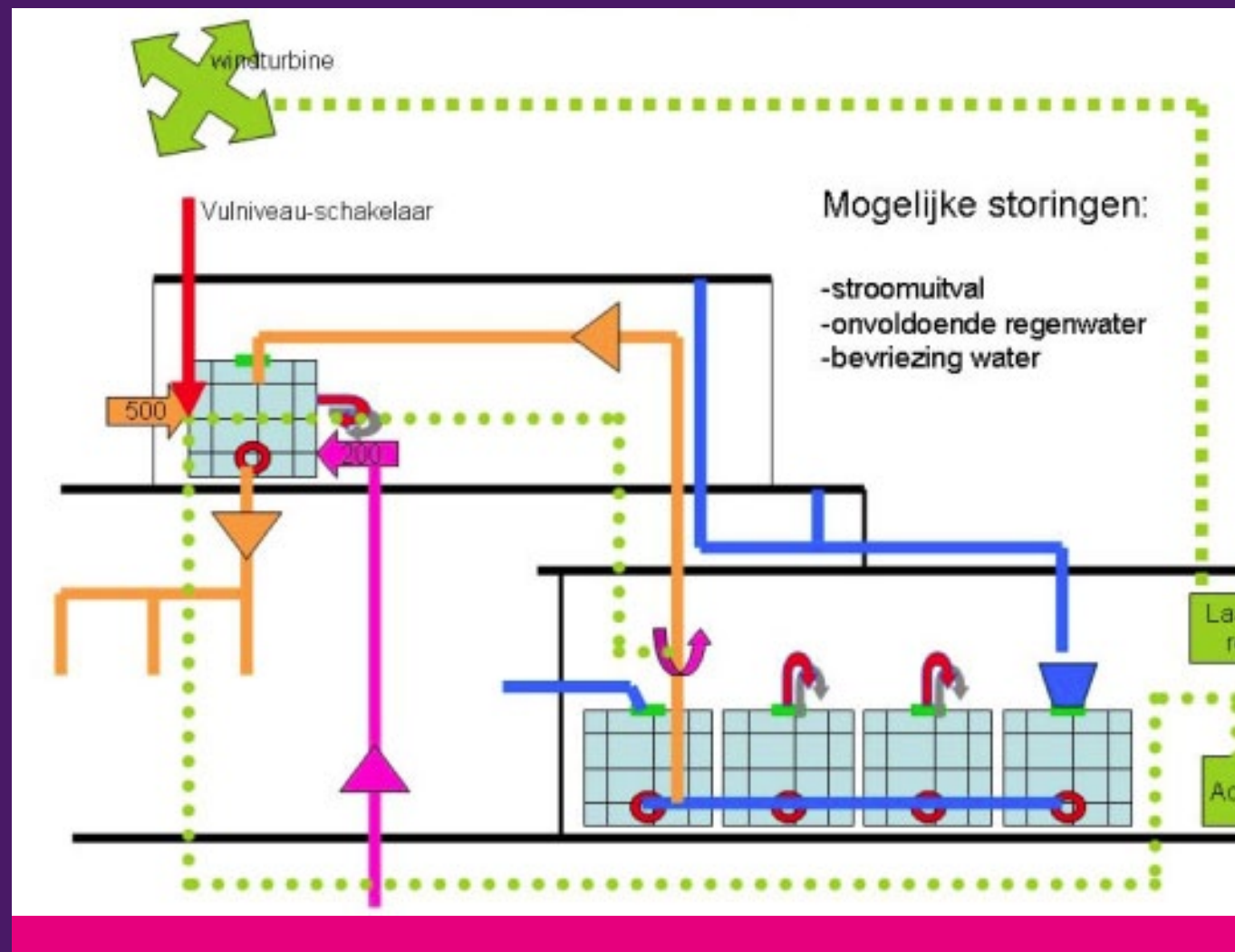
Prijsvraag

Tijdens het project ontwikkelen de studenten hun zelfstandigheid, het samenwerken en het leren van elkaar, aldus Yke: "Bestaande materialen zijn tijdens dit project zoveel mogelijk hergebruikt en er is gewerkt met natuurlijke materialen. Houten banken, wigwam van takken, boomstronken van hoog naar laag om lekker op te klimmen; aan alles is gedacht om de kinderen te laten spelen, leren en ontdekken. Het project 'Van Straatspeelplaats tot Natuurtuin Fun4Kids' is ingediend voor 'Voorop in de Vergroening', een prijsvraag voor innovatieve vergroeningsprojecten van scholen. Wouter Muller, voorheen cultuurcoördinator te Schagen heeft een film voor de prijsvraag gemaakt. Het kinderdagverblijf en ouders zijn enthousiast over het eindresultaat en de kinderen genieten voortaan heerlijk buiten."

"Tweedejaars gaan met de vakkennis
van het eerste jaar aan het werk
en brengen dit over op de eerstejaars."

TOILETTEN DIE DOORSPOELEN MET REGENWATER

Duurzaamheidsscan MBO Docenteninstructie

Over de Duurzaamheidsscan

Inleiding

De Duurzaamheidsscan van Eco-Schools voor het MBO is stap 2 van het zevenstappenplan van Eco-Schools. De scan bestaat uit een set van 10 scorekaarten waarmee de werkgroep zelfstandig de duurzaamheid van hun opleidingslocatie in kaart brengt. Daarmee ontdekt zij wat goed gaat en wat voor verbetering vatbaar is. Zij presenteren hun aanbevelingen tijdens een Eco-schoolvergadering aan de werkgroep en/of de directeur.

Lesinhoud

Studenten ontdekken aan de hand van verschillende thema's zoals energie, afval en groen, wat duurzaamheid in hun eigen leefomgeving betekent. Daarnaast leren zij hun bevindingen te vertalen naar een advies.

MBO:	Alle opleidingen
Voorbereidingstijd:	15–30 minuten
Duur:	1 tot 2,5 uur (afhankelijk van het aantal in te vullen kaarten per student/groepje)

Leerinhoud

De Duurzaamheidsscan sluit aan bij het eerste ontwerp van de leerlijn *Veiligheid, Hygiëne en Milieu in het klaslokaal*. Deze is beschikbaar via de website van SLO.

Daarnaast past de Duurzaamheidsscan bij actief burgerschap en specifiek bij de volgende dimensies:

- ✦ **Politiek-juridische dimensie**
Bereidheid en het vermogen om deel te nemen aan politieke besluitvorming. Hierbij gaat het om de participatie in formele zin en meer (inter-) actieve vormen van betrokkenheid bij besluitvorming op verschillende politieke niveaus. Maar ook om actuele, meer op issues gerichte vormen van politieke participatie, zoals duurzaamheid, veiligheid, internationalisering, ondernemerschap, interculturaliteit en levensbeschouwing.
- ✦ **Economische dimensie**
Bereidheid en het vermogen om op adequate en verantwoorde wijze als consument deel te nemen aan de maatschappij. Voor het functioneren als kritisch consument is nodig dat een student weet hoe hij informatie over producten en diensten kan verzamelen om een weloverwogen keuze te kunnen maken. Hij heeft inzicht in zijn eigen wensen in relatie met zijn financiële speelruimte. En het is nodig dat hij bij de aanschaf van producten en diensten afwegingen kan maken met betrekking tot maatschappelijke belangen zoals duurzaamheid en gezondheidsaspecten.

Duurzaamheidsscan MBO Docenteninstructie

Aan de slag!

1. Lees de kaarten door en bedenk vooraf wat met het advies van de studenten gedaan kan worden. Maak eventueel vooraf afspraken met de directie of betrokkenen wat concreet met de aanbevelingen gedaan kan worden. Zo kunt u de verwachtingen van de studenten bijstellen. Als er echt iets gedaan wordt met de aanbevelingen werkt dit erg stimulerend voor de studenten.
2. De scorekaarten bevatten instructies voor de studenten en de opdrachten kunnen zelfstandig of in groepjes worden uitgevoerd. Studenten zullen door de school moeten lopen om de duurzaamheidsscan uit te voeren.
3. Studenten presenteren hun resultaten in de werkgroep en/of in de aanwezigheid van de directeur en/of in de klas.
4. De werkgroep vult de eindscore van elke scorekaart in bij stap 2 van het werkboek.

Aanleiding van het project

Basisschool De Hoeksteen heeft er een stuk tuin bij gekregen. Om kinderen in het "groen" te laten spelen en ontdekken, wil de school er een "ontdektuin" van maken. De tuin ligt aan een vijver. Daar wil de school graag optimaal gebruik van gaan maken. De Hoeksteen heeft al een aantal ideeën: Het realiseren van een amfitheater waar de kinderen hun thema's kunnen afsluiten, waar festiviteiten gehouden kunnen worden en waar ook een natuurles gegeven kan worden naar aanleiding van wat er in de tuin ontdekt wordt. Een ander idee is om een waterpomp op de vijver aan te sluiten, waarmee het groen berekend kan worden. Daarnaast kan met de pomp gebruikt worden om de kinderen spelenderwijs te laten ontdekken wat er allemaal in de vijver groeit en beweegt. Verder bestaat het idee voor een houtwal, eventueel in combinatie met een vlechtmuur waar van alles tussen kan kruipen en groeien. Een laatste idee is om kunst een plek te geven. Kunst van bijvoorbeeld houtblokken, een pluktuin, fruitbomen, keermuren, een insectenwand, een houten reuze xylofoon, een kruidentuin of een lemen hut. Voor het uitwerken en realiseren van de ideeën heeft basisschool De Hoeksteen contact gezocht met Groenhorst Nijkerk.

In de prijzen

Leerlingen van Groenhorst Nijkerk zijn aan de slag gegaan met het project. Het project viel in de prijzen bij de WijNijkerk verkiezing van het duurzaamste idee van Nijkerk. Op 10 december 2013 was de prijsuitreiking. Er is in totaal 2715 keer gestemd en de eerste prijs ging met 1444 stemmen naar ontdektuin De Hoeksteen. De prijs is een buddyship met Arla, een startbedrag van 500 euro en een cocreatiesessie met een team van experts dat met mee gaat denken bij de realisatie van het project.

Doelstelling

De doelstelling voor dit project is het realiseren van een ontdektuin waarin de volgende elementen naar voren komen:

- maatschappelijke verantwoord ondernemen
- educatieve functie van de tuin
- duurzaam / gebruik van gerecyclede producten
- ecologische ontdektuin
- moestuin met fruitbomen, kruidentuin en eetbare planten
- samenwerking met het bedrijfsleven
- gerealiseerd door leerlingen MBO Nijkerk BBL niveau 3
- samenwerking met ouders /ouderbetrokkenheid bevorderen

Groenhorst Nijkerk

Het Groenhorst Nijkerk is enthousiast over de plannen van De Hoeksteen. Het Groenhorst heeft toegezegd met leerlingen van het MBO te willen komen helpen. Vanaf oktober 2013 zijn zeven leerlingen van de BBL MBO opleiding vakbekwaam hovenier niveau 3, aan de slag gegaan. Ten eerste hebben de leerlingen een oriënterend klantgesprek gevoerd met de directie van Basisschool De Hoeksteen en de coördinator van het project mw. A. van der Linden om de wensen te inventariseren. Naar aanleiding van de klantgesprekken zijn de leerlingen op excursie geweest naar Het Woeste Westen, de grootste natuurspeeltuin van Nederland, gelegen in Amsterdam. Vervolgens zijn de leerlingen zich gaan oriënteren in een natuurgebied in Nijkerk waar nieuwe natuur is aangelegd, met name verlandingszones. Hier is inspiratie opgedaan voor het ontwerp en de inrichting van de schooltuin.

BIJENSTAL IN GROEN LEEFPARK BIJ GROENHORST EDE

[< terug naar Groenhorst](#)

UITNODIGING GREEN EXPERIENCE

14/11/2013

Green Experience netwerkmiddag Uitnodiging 14/11

Met internationale projecten onder de naam 'Green Experience' combineert Helicon Opleidingen/De Groene Campus educatie met natuurbehoud en ondersteunen zij het levensonderhoud in lokale gemeenschappen. De ervaringen die de studenten daarmee opdoen, dragen bij aan hun kennisontwikkeling en bewustwording ten aanzien van het belang van internationale samenwerking. In dit kader reizen jaarlijks 60 studenten naar Kameroen, Oeganda en Thailand. In 2014 starten we met Nepal.

Beste relatie,

Drie jaar Green Experience reizen hebben bijzondere resultaten opgeleverd. In samenwerking met partnerorganisaties en lokale bevolking hebben onze studenten innovatieve projecten bedacht en uitgevoerd op het gebied van voeding & gezondheid, jeugd & educatie, landbouw & economie en natuurbehoud. Er zijn inmiddels studenten op deze thema's afgestudeerd en enkele producten worden nu in samenwerking met bedrijven onderzocht op marktintroductie.

Graag nodigen wij u uit voor de eerste Green Experience netwerkbijeenkomst op donderdag 14-11 op De Groene Campus in Helmond. Tijdens deze middag presenteren wij de projectresultaten en willen wij met u als professional in gesprek over de toekomst van deze internationale educatieve projecten. Hoe kunnen onderwijs, bedrijfsleven en non-profit in samenwerking bijdragen aan kennisontwikkeling en bewustwording van jongeren én volwassenen ten aanzien van internationale vraagstukken? Wat zijn de noodzakelijke randvoorwaarden en welke toegevoegde waarde levert het op voor alle partijen? Uw mening en expertise is essentieel om een beeld te krijgen van het toekomstperspectief voor Green Experience.

Programma

14.00-14.30	Ontvangst
14.30-14.50	Inleiding: 'Mijn WereldDroom' <i>Best Practices van Green Experience studenten die hun ideeën tot realisatie hebben gebracht.</i>
14.50-15.05	Green Experience: werkwijze en doelstellingen
15.05-16.15	<i>Keuze workshops</i> 1) Internationalisering en onderwijs 2) Internationalisering en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
16.15-16.30	Pauze
16.30-17.15	Presentatie uitkomsten workshops, plenair
17.15-18.00	Borrel, netwerkontmoeting

Aanmelden

U kunt zich aanmelden via de button 'Netwerkmiddag' op www.greenexperience.eu

Met vriendelijke groet,
Team Green Experience

Green Experience is een initiatief van Helicon Opleidingen/De Groene Campus en wordt mede mogelijk gemaakt door het SBOS-programma van het Ministerie van Buitenlandse Zaken gericht op het vergroten van mondiaal burgerschap in de Nederlandse samenleving.

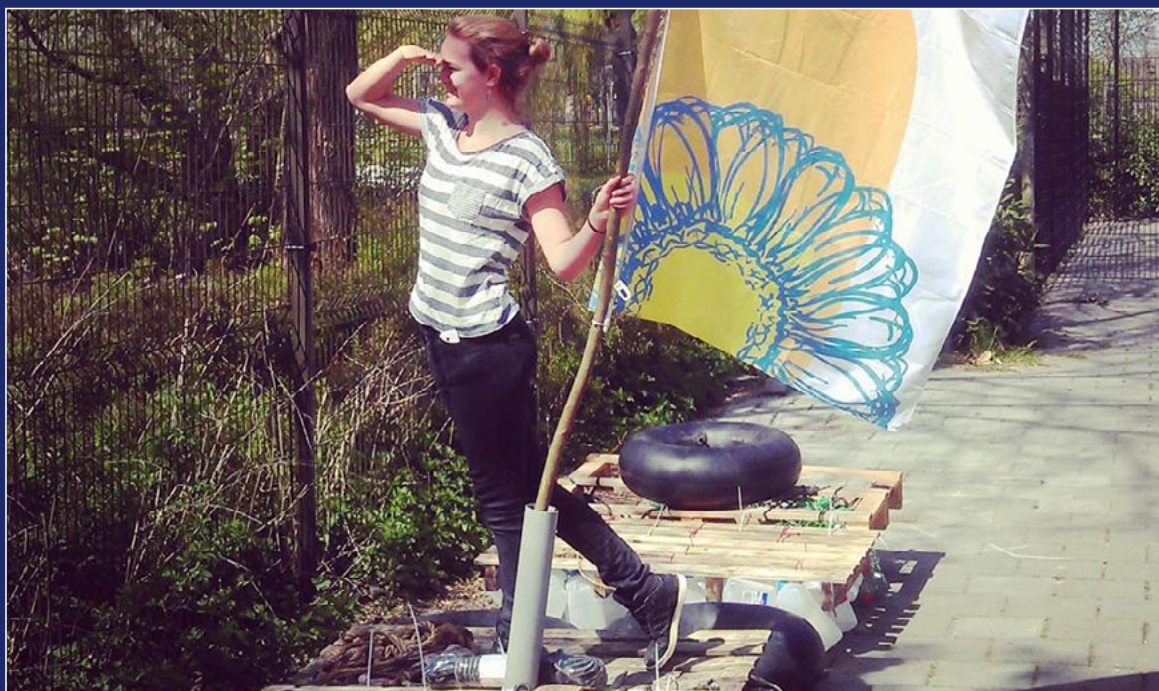

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Projectpartners: Jane Goodall Institute, St. Kinderen van Uganda, St. Vriendenkring Deurne-Batouri, St. Weesaapjes, Commundo, Bring The Elephant Home, St. Projecten Nepal, St. Biodiversity Basics

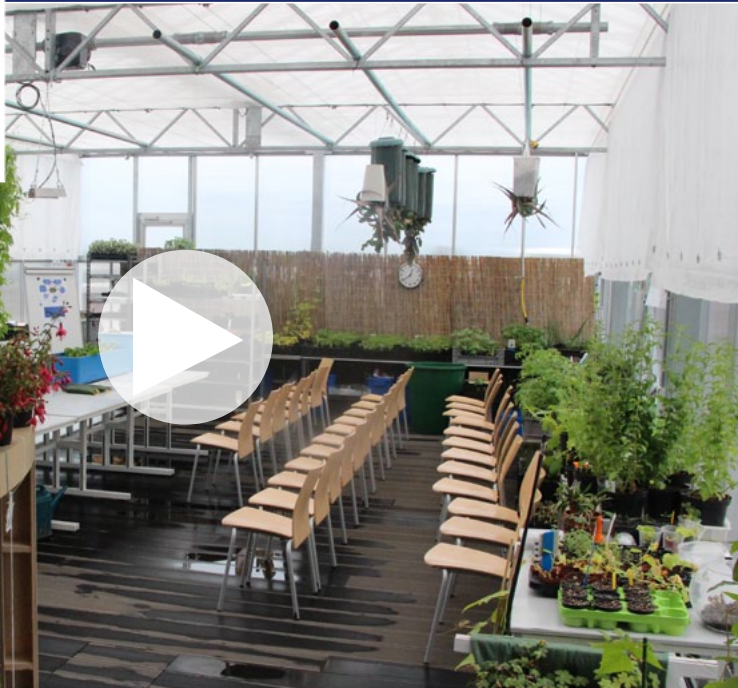
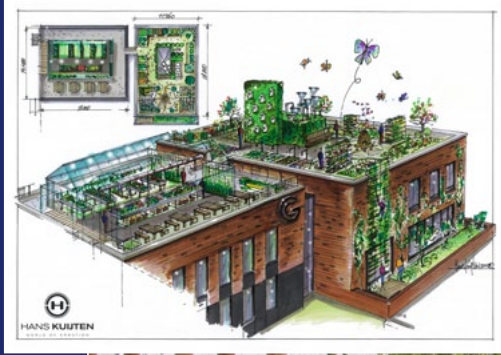
< terug naar Helicon

HET VLOT IN ACTIE VOOR EEN BETER MILIEU

[< terug naar Helicon](#)

DE GROENE CAMPUS

BEKIJK HIER
DE GROENE CAMPUS

BEKIJK HIER DE FILM:
CODE GROEN WINNAAR LANDELIJKE PRIJS
VOOROP IN DE VERGROENING

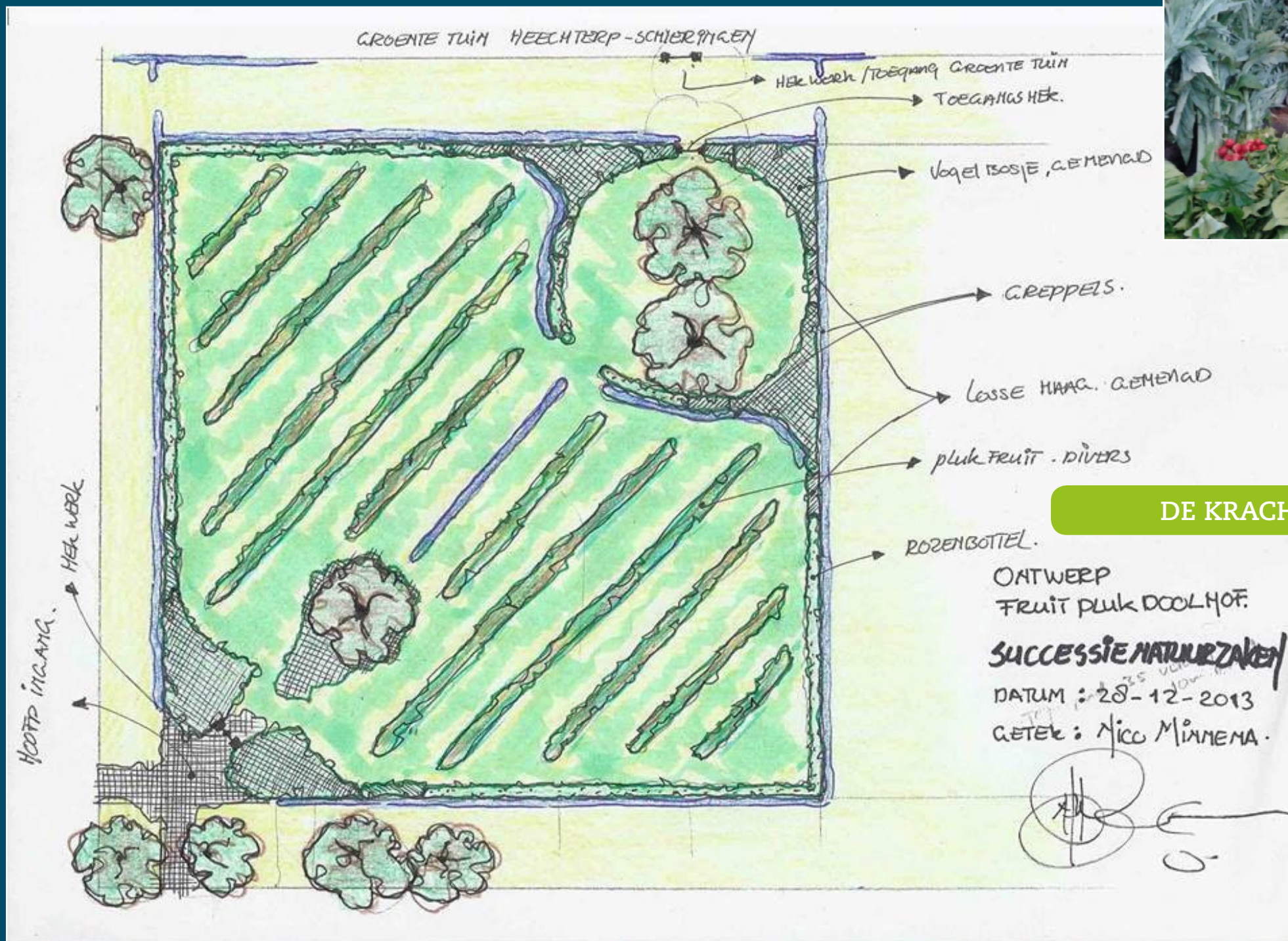
LEREN IN DE PRAKTIJK
IN HET FOOD & FRESH LAB

BEKIJK HIER FOOD EN FRESHLAB
DE GROENE CAMPUS

< terug naar Helicon

DE KRACHT VAN GROEN

In dit dierenverblijf wordt geïnspireerd gewerkt aan recycling, besparing en upcycling

DUURZAAM DIERENVERBLIJF

"Everything you see exists in a delicate balance. As king, you need to understand that balance, and respect all creatures, from the crawling ant to the leaping antelope."

"Yes, Simba, but let me explain. When we die, our bodies become the grass, and the antelope eats the grass. And so we are all connected in the great Circle of Life."

nordwin
COLLEGE

Vlindertuin Nijlân

Om vlinders te lokken groeien in deze tuin veel nectarplanten. Naast deze planten groeien er ook waardplanten. Waardplanten zijn wilde planten die vlinders nodig hebben voor hun voortplanting.

Op deze planten zetten vlinders hun eitjes af en de rupsen die uit de eitjes komen gebruiken deze planten als voedsel zodat ze kunnen groeien, verpoppen en op wonderlijke wijze weer in een vlinder kunnen veranderen.

Natuurlijk profiteren honingbijen, wilde bijen en andere bestuivers ook van het voedsel van de bloeiende planten. Angst voor bijen is niet nodig. Imkers gebruiken voor hun honingbijen vreedzame rassen en wilde bijen kunnen nauwelijks steken.

Tuinen zoals deze kunnen er aan bijdragen iets te doen tegen de achteruitgang van vlinders, honing-, en wilde bijen. Bovendien biedt deze tuin leefruimte voor libellen, kikkers, egels, vogels en andere dieren.

Deze vlindertuin is tot stand gekomen door een samenwerking van;

- Wijkpanel Nijlân
- Milieuplatform Leeuwarden
- De gemeente Leeuwarden
- Nordwin College

Het onderhoud van de vlindertuin wordt door vrijwilligers uitgevoerd.

De nectarplanten die in dit gebied voorkomen zijn o.a.;

- Moerasandoorn
- Grote kattenstaart
- Koninginnekruid
- Vlinderstruik
- Paardenbloem
- Echte valeriaan

De waardplanten die in dit gebied voorkomen zijn o.a.:

- Brandnetel
- Look zonder look
- Pinksterbloem
- Klaversoorten
- Zuringsoorten en veel grassoorten

nordwin
COLLEGE

Een groenere wereld begint op school

Het Nordwin College wil vergroenen. Door afval te scheiden en energie te besparen, maar ook door innovatieve voedingstechnologen, hoveniers en agrariërs op te leiden.

TEKST **Maaïke Bezemer**

Rond de vestiging in Leeuwarden lopen leerlingen af en aan met kruiwagens vol aarde, bij het dierenverblijf bliert een schaap. Verder oogt de locatie van het Friese Nordwin College als een doorsnee school: gewone kantine, lokalen en pubers. Heleentje Swart gaat vrolijk groetend door de gangen. Docenten en leerlingen kennen haar inmiddels wel. Ze is vrijgesteld om de verduurzaming binnen de scholengemeenschap vooruit te helpen. En dat lukt haar heel aardig.

Als de coördinator de afdeling bloem & design binnenvalt, wordt ze enthousiast onthaald door een paar meiden. Die volgden een paar jaar terug nog het vak 'mens en maatschappij' bij Swart op het vmbo. Nu maken ze als vierdejaars mbo'ers jurken van bubbelijsplastic en oude tassen. Ontwerpen met afval.

De strakke lerarenkamer blijkt cradle-to-cradle: de meubels kunnen als ze hun beste tijd gehad hebben dienen als grondstof voor nieuwe producten. En in de vmbo-kantine wijst Swart naar een klein scherm: 15.025 kilowattuur hebben de 28 zonnepanelen op het dak al opgewekt.

Het waren vooral buitenstaanders die het Agrarisch Opleidings Centrum op de vingers tikten. De directeur van het lokale tuincentrum sprak de school aan omdat zijn stagiairs amper iets wisten van ecovriendelijke onkruidbestrijders, of waarom hij die vooraan in de schappen wilde hebben. Bij open avonden koken ouders verbaasd op dat er nog geen spaarlampen waren ingedraaid.

"Terechte kritiek", snapt Swart. "Je kunt niet groen onderwijs geven en zelf de lichten laten branden." In het bedrijfsleven en in de samenleving ziet ze dat systemen in de knel komen. "Het mestoverschot, een groeiende bevolking, biodiversiteit die afneemt, energiekosten. Dan moet je als school ook naar innovatieve oplossingen zoeken. Wij leiden immers de nieuwe veehouders, designers en hoveniers op."

De keuze voor vergroening, ook binnen het onderwijs, betekent niet dat ze nu alleen nog maar biologische boeren opleiden. "De wereld verandert en daar zullen onze leerlingen in mee moeten", denkt Swart. "Maar het mooie van onderwijs is dat je jongeren leert om eigen keuzes te maken. Je wilt hun blik verruimen."

Joël van den Broek volgt de opleiding 'zorg en leefomgeving'. Zijn droom is een zorgboerderij in Zweden. "Daar is de grondprijs lager en het zorgstelsel beter", legt hij uit. Hij loopt stage bij een zorgboerderij, waar ze volgens hem

werken zoals het hoort. "Met oog voor mensen en dieren. Eerlijk zijn. Geduld hebben, ook al heeft iemand een beperking."

Maar nu is Joël even gegrepen door aquaponics, ofwel planten voeden met vissenpoep. Bij zijn mbo-opleiding hoort het schrijven van een bedrijfsplan. Wat kan een goed product zijn, waar haal je kapitaal vandaan? "Zo kunnen we zien of het ondernemerschap ons ligt", vertelt hij in de kweekkas van school. Inmiddels heeft zijn groepje al 500 euro gewonnen bij een prijsvraag. Ze bedachten een micro-ecosysteem voor in de huiskamer: een houten frame rond een bestaand aquarium, met led in de groeilamp en plantjes op hydrokorrels. Familie, vrienden en leraren investeerden de eerste euro's.

Gesloten systeem

Samen met Jessica de Boer, die diermanagement studeert, wil hij het bedrijfje voortzetten. In een hoek van de kas mogen ze hun project alvast uitbouwen. Bij Heleentje Swart op het hoofdkantoor staat een eerste prototype. Een beetje simpel: twee goudvissen in het water, verse munt of basilicum bovenop de bak. Kruiden kun je ook in een potje zetten, beaamt de mbo'er. "Maar het mooie is dat nu geen voedzame aarde of andere groeimiddelen nodig zijn. Het systeem bedruipt zichzelf." We moeten het vooral ook groter zien. "Tegelijk gerbera's en tilapia kweken bijvoorbeeld, in een gesloten systeem."

Vandaag en morgen houdt het college een manifestatie over onderwijs, duurzame innovatie en ondernemerschap. Met docenten van andere onderwijsinstellingen, groene ondernemers en studenten. Bedrijven en leerlingen zoals Joël en Jessica laten zien waar ze mee bezig zijn. En ze zullen vooral debatteren over de nieuwe economie, hoopt Heleentje Swart.

Debat is belangrijk, vindt ze. Vorig jaar nodigde ze vegetarische slager Jaap Korteweg uit. In een zaal vol veehouders. "Dat werd niet door

'Je kunt niet groen onderwijs geven en zelf de lichten laten branden'

Studenten Jessica de Boer en Joël van den Broek, en groen-coördinator Heleentje Swart in de kweekkas van het Nordwin College in Leeuwarden. FOTO REYER BOXEM

Band met de burens

Het liefst wil het Nordwin College zonnepanelen op elke afdeling. Er is dak genoeg, maar de financiering kan niet allemaal uit subsidies. Dus denken ze over crowdfunding. Dat is meteen goed voor een band met de buurt.

Zo zijn er nog wel meer plannen om naar buiten te treden, bijvoorbeeld met de groenten die worden gekweekt in de kassen of geoogst in de schooltuinen. Het eigen voedsel wordt al gebruikt in de kantine en de kooklessen, maar wat als de school in de zomervakantie zes weken dicht is? Juist dan is het oogsttijd, en misschien willen buurtbewoners en hun kinderen wel heel graag helpen. Buurtgenoten van het vmbo in Heerenveen hebben al profijt van de vergroening. Op deze vestiging staat een automaat voor lege petflesjes en blik. In ruil voor het inzamelen kunnen de leerlingen in de kantine gratis soep halen. Er ligt bijna geen zwerfvuil meer rond de school.

iedereen gewaardeerd. Wilde ik soms de veehouderij afschaffen? Waarom iemand uit de grachtengordel naar het noorden halen? Ten onrechte overigens, want Korteweg is zelf negende generatie boer." Swart lacht: "Het was in ieder geval prikkelend."

Geen kunstje

Wat vandaag duurzaam is, kan met het inzicht van morgen achterhaald zijn. Daarom is het zo belangrijk dat je er geen kunstje van maakt, zegt ze. "Voor mij is duurzame ontwikkeling vooral een manier van kijken: hoe veranderen we ons gedrag zo, dat wij leuk kunnen leven, maar ook anderen, later en elders op deze wereld."

Naast praktische leerdoelen zijn er honderd dingen die op een school om aandacht schreeuwen. Swart haalt een dikke waaier te voorschijn. De school wordt geacht leerlingen allerlei competenties bij te brengen: samenwerken, ethisch handelen, creatieve oplossingen zoeken, vakmanschap, inlevingsvermogen. "Zaken die best goed zijn te combineren met een nieuwe manier van denken over de toekomst." Swart is een optimist. "Maar niet naïef", verzekert ze. "Het is een weloverwogen keuze om positief in het leven te staan."

De school beïnvloedt leerlingen, maar andersom brengen leerlingen ook docenten op ideeën. En de leerlingen stellen weer kritische vragen op hun stagebedrijf en in hun omgeving.

"Bij een vriend die aan het verbouwen was, begon ik over een zonneboiler", vertelt Joël van den Broek. "Maar hij houdt het liever bij een gewone ketel, omdat hij dat apparaat tenminste begrijpt. Ik zie iets eerder als een uitdaging."

Van den Broek komt niet uit de agrarische hoek, maar groeit op school vanzelf mee in de vergroening. "Ik ben erg van het recyclen en dan hou ik ook nog van planten. Maar mijn omgeving is er soms wel een beetje klaar mee."

Groene vlag

In de folders staat de visie van Nordwin mooi verwoord: het college belooft initiatieven te nemen die leiden tot een gezonde, leefbare wereld en een duurzame economie. In 2012 besloot het Nordwin zich aan te melden als Eco-school. Zo'n traject begint met een groen team van leerlingen, leraren, ouders en ondersteunend personeel, dat inventariseert wat er moet gebeuren. Ledlampen en waterbesparende kranen zijn makkelijk te regelen, erkent Swart. "De bronzen plak hadden we in no-time. Maar losse activiteiten maken een school nog niet duurzaam. Het certificaat, de groene vlag, is niet zomaar een instrument van een hip clubje, maar gelanceerd door de Verenigde Naties. Elke twee jaar volgt een audit. Sta je stil, dan pakken ze het keurmerk zo weer af." Eind vorig jaar waren alle onderwijslocaties en de centrale diensten van Nordwin gecertificeerd. Daarvoor

moesten Swart en de teamleiders eerst bij iedereen langs. "Toen we de docenten via e-mail vroegen wat ze al op milieugebied deden, kwam er geen enkele respons. We moesten de informatie echt gaan halen." Het gaat ook om bewustwording. "De balie medewerkster vertelde van leerlingen, leraren, ouders en ondersteunend personeel, dat inventariseert wat er moet gebeuren. Ledlampen en waterbesparende kranen zijn makkelijk te regelen, erkent Swart. "De bronzen plak hadden we in no-time. Maar losse activiteiten maken een school nog niet duurzaam. Het certificaat, de groene vlag, is niet zomaar een instrument van een hip clubje, maar gelanceerd door de Verenigde Naties. Elke twee jaar volgt een audit. Sta je stil, dan pakken ze het keurmerk zo weer af." Eind vorig jaar waren alle onderwijslocaties en de centrale diensten van Nordwin gecertificeerd. Daarvoor

Debat

Het Nordwin College organiseert op vandaag en morgen de Groene Ronde, een tweedaagse manifestatie gericht op onderwijs, duurzaamheid en ondernemerschap. Een van de programmaonderdelen is het groene generatiegesprek tussen studenten, ondernemers en onderwijs-

mensen in de Kanselarij op de Turfmarkt in Leeuwarden. Donderdag is er een slotdebat onder leiding van Marga Hoek, directeur van de Groene Zaak, in Agora 1 (hoek Mariënpad) Leeuwarden.

Recept voor een Groene, Gezonde Kantine

In zes stappen van ideeën naar actie:

Stap 1
Droom je groene, gezonde kantine. Denk aan: duurzaam, gezond, veilig, gezellig, vrolijk, informeel en groen.

Stap 2
Benoem drie acties om je droom te verwezenlijken. Schrijf op wie wat wanneer gaat doen.

Stap 3
Vertel en laat zien wat je wilt gaan doen en waarom, aan alle betrokkenen.

Stap 4
Evalueer elke twee maanden of de voorgenomen acties zijn uitgevoerd of dat ze moeten worden bijgesteld.

Stap 5
Vier je successen - herhaal geslaagde acties. Zorg dat je verhaal terug komt in nieuwsbrieven, schoolgidsen, locatie-actieplannen, ouderavonden, personeelsfeesten, schoolfeesten, in woord, beeld en in proeverijen.

Stap 6
Check aan het eind van het schooljaar met een zo breed mogelijke groep betrokkenen in de school of jullie groene, gezonde kantine dichterbij is gekomen. Poets je droom op, stel 'm bij, maak 'm mooier en realistischer. Benoem nieuwe acties.

De waarde van eten

Productie
Waar komt ons eten vandaan?!

Consumptie
Hoe smaakt ons eten?!

Marketing
Hoe brengen we gezond eten aan de man?!

Gezondheid
Welke energie geeft voedsel?!

Afval
Hoe gaan we om met restmateriaal?!

Ingrediënten

Leerlingen, docenten, een concilge, een teamleider en een directeur. Verder doorzettingsvermogen, plezier en een snuffe goede ideeën.

Bereiding

Start een kantineteam en begin met een brainstorm om samen een droombeeld te krijgen van jullie groene, gezonde kantine. Voeg daar steekwoorden aan toe als duurzaam, gezond, veilig, gezellig, vrolijk, informeel, groen. Kies vervolgens de makkelijkste weg en begin met een doel dat dichtbij ligt (maar houd je droom voor ogen!). Bedenk met leerlingen een actie om dat doel dichterbij te brengen. Pols het effect en herhaal de actie met enige regelmaat. Missie geslaagd? Vier jullie eerste feestje!

En kies een nieuwe actie, nu bijvoorbeeld door docenten georganiseerd... af en toe proeven en geregeld zout en peper toevoegen.

Voedingswaarde

In de kantine raken leerlingen en medewerkers geïnspireerd om na te denken over de oorsprong, de weg en de waarde van eten. Daarom staat een groene, gezonde kantine niet op zichzelf: deze is deel van de schoolcultuur. De kantine is de fysieke ruimte waar lessen en projecten rond voedsel bij elkaar komen. Excursies zijn de kers op de taart. Beeldmateriaal als communicatiemiddel is een belangrijke smaakversterker!

Variaties

Vervang je aanbod eens met streekproducten, seizoensproducten, duurzame producten, gezonde producten of fair trade producten.

Smaakversterkers

Zijn insecten een toekomstige vervanger van dierlijk eiwit?

Hoeveel liter water is nodig voor een kilo vlees?

Wij je aandelen eten in de winter?

Hoe smaakt Stevia, een natuurlijke zoetstof?

Wat voor streekproducten zijn er rondom school te verkrijgen?

Wat is genetisch gemodificeerd voedsel?

Welk verhaal vertelt jou chocola?

De waarde van eten

Productie
Waar komt ons eten vandaan?!
Dit is de vraag die we ons stellen bij de productie van voedsel. Het is belangrijk om te weten waar het eten vandaan komt, hoe het is geproduceerd en wat de impact is op het milieu en de samenleving.

Consumptie
Hoe smaakt ons eten?!
Het is belangrijk om te weten hoe het eten smaakt en wat de impact is op de gezondheid. Het is belangrijk om te weten hoe het eten is bereid en wat de impact is op het milieu en de samenleving.

Marketing
Hoe brengen we gezond eten aan de man?!
Het is belangrijk om te weten hoe we het eten kunnen promoten en wat de impact is op het milieu en de samenleving. Het is belangrijk om te weten hoe we het eten kunnen verspreiden en wat de impact is op het milieu en de samenleving.

Gezondheid
Welke energie geeft voedsel?!
Het is belangrijk om te weten welke energie voedsel geeft en wat de impact is op de gezondheid. Het is belangrijk om te weten hoe voedsel kan helpen bij het verbeteren van de gezondheid en wat de impact is op het milieu en de samenleving.

Afval
Hoe gaan we om met restmateriaal?!
Het is belangrijk om te weten hoe we om kunnen gaan met restmateriaal en wat de impact is op het milieu en de samenleving. Het is belangrijk om te weten hoe we het restmateriaal kunnen recyclen en wat de impact is op het milieu en de samenleving.

Smaakversterkers

Zijn insecten een toekomstige vervanger van dierlijk eiwit?
Insecten kunnen een interessante bron van eiwit zijn. Het is belangrijk om te weten hoe we insecten kunnen gebruiken en wat de impact is op het milieu en de samenleving. Het is belangrijk om te weten hoe we insecten kunnen verspreiden en wat de impact is op het milieu en de samenleving.

Hoeveel liter water is nodig voor een kilo vlees?
Het is belangrijk om te weten hoeveel water nodig is om vlees te produceren. Het is belangrijk om te weten hoe we het water kunnen besparen en wat de impact is op het milieu en de samenleving. Het is belangrijk om te weten hoe we het water kunnen recyclen en wat de impact is op het milieu en de samenleving.

Wij je aandelen eten in de winter?
Het is belangrijk om te weten hoe we eten kunnen verspreiden in de winter. Het is belangrijk om te weten hoe we het eten kunnen verspreiden en wat de impact is op het milieu en de samenleving. Het is belangrijk om te weten hoe we het eten kunnen verspreiden en wat de impact is op het milieu en de samenleving.

Hoe smaakt Stevia, een natuurlijke zoetstof?
Stevia is een natuurlijke zoetstof die afkomstig is van de Stevia plant. Het is belangrijk om te weten hoe we Stevia kunnen gebruiken en wat de impact is op het milieu en de samenleving. Het is belangrijk om te weten hoe we Stevia kunnen verspreiden en wat de impact is op het milieu en de samenleving.

Wat voor streekproducten zijn er rondom school te verkrijgen?
Het is belangrijk om te weten welke streekproducten er zijn en hoe we ze kunnen verspreiden. Het is belangrijk om te weten hoe we streekproducten kunnen verspreiden en wat de impact is op het milieu en de samenleving. Het is belangrijk om te weten hoe we streekproducten kunnen verspreiden en wat de impact is op het milieu en de samenleving.

Wat is genetisch gemodificeerd voedsel?
Genetisch gemodificeerd voedsel is voedsel dat is gemaakt met behulp van genetische technologie. Het is belangrijk om te weten hoe we genetisch gemodificeerd voedsel kunnen gebruiken en wat de impact is op het milieu en de samenleving. Het is belangrijk om te weten hoe we genetisch gemodificeerd voedsel kunnen verspreiden en wat de impact is op het milieu en de samenleving.

Welk verhaal vertelt jou chocola?
Chocola is een heerlijk snoepje dat gemaakt is van cacao. Het is belangrijk om te weten hoe we chocola kunnen gebruiken en wat de impact is op het milieu en de samenleving. Het is belangrijk om te weten hoe we chocola kunnen verspreiden en wat de impact is op het milieu en de samenleving.

< terug naar Nordwin College

POP-UP STORE ENSCHEDE

< terug naar AOC Oost

ZWERFVUILACTIE ECO-TEAM EELDE

[< terug naar Terra](#)

DE ZILTE TOMAAT

< terug naar VBG